

SLOVENE velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
Za izposojnino celoletno K 240—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 30—
za izposojnino 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarica (30 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 8—
poslana itd. po K 9—
Pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 50/30 mm K 15.
Izhaja vsak dan izvenredni po-
vedeljek in dan po pravniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bozn.-bore, 7563.

Vodilne misli za volilni boj v konstituantu.

Govor ministra dr. Korošca na sestanku zaupnikov S. L. S. v Mariboru.

Maribor, dne 30. septembra 1920.

Kakor vojaki razvijajo svoje zastave, kadar odkorakajo v vojsko, tako tudi stranke nanovo razvijajo zastave, svoj program, kadar gredo v volilno borbo.

Zastava naše stranke ni nova, naš program vam je znan. Zato mi dovolite, da ga ne ponavljam, ampak da govorim le o nekaterih vprašanjih, ki stojijo danes v ospredju javnega zanimanja in o katerih se mi zdi potrebno, da se tudi z naše strani spregovori jasna beseda.

Enaka prava za vse.

Mi Slovenci smo v bivši Avstriji bili zaradi tega tako nezadovoljni, ker z drugimi narodi nismo bili enakopravni. Mi smo morali le orati in sejati, žel so pa drugi. Zapostavljanje malega slovenskega naroda je bilo na dnevnem redu, za to pa je bila tudi naša nezadovoljnost s staro državo na dnevnem redu, stalna.

Nič torej čudnega, ako si v novi državi, kjer nismo več različni narodi, ampak bratje z brati, želimo in zahtevamo povsod najstrožje enakopravnosti. Zdi se nam na mestu, da te zahteve iznašamo ravno sedaj kot del našega programa za bližnje volitve.

Mi zahtevamo, da so si vsa tri plemena, slovensko, hrvaško in srbsko, enakopravna, popolno enakopravna, nobeden ne sme vladati nad drugim, nobeden ne sme imeti več dolžnosti in pravic. Vsi enako, ker vsi bratje.

Zato zahtevamo, da so davki povsod enaki. Zahtevamo, da je državna skrb za šole, bolnišnice, uradnike tudi povsod enaka. Zahtevamo, da so veroizpovedanja enakopravna pred državo.

V oziru enakopravnosti smo mi Slovenci najbolj tenkočutni, ker so nas tlačili stoletja in smo se v zadnjih desetletjih z največjo silo upirali našim tlačiteljem.

Razredni boj.

Naša Kmetška zveza je kmetška stranka. To že ime kaže. Vendar ni razredna stranka, to se pravi, stranka, ki bi se omejevala samo na kmete, vse druge razrede ali stanove pa izključevala. Taka razredna stranka je Samostojna, ona se hoče brigati le za zemljiške posestnike, nadalje socialistična in boljševistična, ki se ozira samo na delavski stan, in nazadnje demokratska stranka, ki po programu kajpada ni razredna, pač pa v istini, kajti njej sledijo le meščani, kmet in delavec sta pobegnila iz njenih vrst.

Ako hočemo, da bo kmet vodil našo državo, in za tem stremi naša stranka, potem mora kmet voditi državniško politiko, to je, brigati se mora za vse in vsakega, ne sme nikogar prezirati, omalovaževati in izključevati, ker bi si s tem naselil v svojo državo le nezadovoljnost in upornost, osobito delavskega stanu, industrijalnega in kmetijskega. Razredna politika je v svojem bistvu revolucionarna politika politika, kar socialisti in boljševiki odkrito priznavajo, samostojni revčki pa še očitno niso spregledali, kam vodi njihov, od demokratske gospode jim napisan program.

Toda ne samo iz državniskega stališča, ki ga mora vsaka resna kmetška stranka varovati, je treba, da se ozira kmet-politik na vse druge stanove, ampak tudi naše krščansko svetovno naziranje nam veleva, da se trudimo za zblizanje, spravo in harmonijo med stanoviti, ne pa da jih hujskamo na medsebojno sovraštvo in borbo.

Samostojnost Slovenije.

V ospredju volilnega boja na Slovenskem in prav kmalu tudi v hrvaškem delu naše domovine bo stalo vprašanje, kako hočemo upravljati državo, ali vse iz Belgrada, ali pa nekoje stvari in zadeve tudi iz drugih središč. Naši nasprotniki se v tem oziru še niso dovolj izjasnili. Oziroma se najprej na sol Jugoslavije, na demokratsko stranko. Te soli je na Slovenskem presneto malo, in še ta se je v zadnjem času pokvarila. Demokratska stranka je bila do pred volitvami strogo centralistična, vse je hotela upravljati iz Belgrada vrn, sedaj pa ko ji je zlezal volilni strah v kosti, je ta državolovna in državoohranjajoča stranka tudi prišla med črne izdajalce otačbine, med separatiste. Tudi ona, tako vsaj pravi, je za to, da se vse zadeve vendarle ne upravljajo iz Belgrada. Toda ta najnovejša čudovita spreobrnitev demokratov se nikomur ne zdi odkritosrčna, ampak samo en izlet, eno letovišče, ki bo trajalo skozi volilno borbo, potem pa se bodo zopet vrnili na železno trdo centralistično stališče, na katerem še danes vztrajajo njihovi hrvaški in srbijanski voditelji.

Za samostojne oštirje in kramarje je vprašanje centralizma in avtonomije seveda previsoko vprašanje, za to nam njihove bukve ne povedo nič določnega. Oni bodo

plesali, kakor bodo njej njihovi tihi kurtorji iz demokratskega tabora zagodili.

Novi socialisti, boljševiki, so centralisti, vse v Belgrad, stari socialisti pa pravijo, da so za avtonomijo, torej nekaj se naj da tudi Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu itd. Toda težko je verjeti, da so socialisti odkritosrčni, ker njihovi srbski in hrvaški tovariši pod Koračem in Bugšekom zagovarjajo centralizem in iščejo z voditeljem centralistov, s Pribečevićem, pri volitvah celo skupnega nastopa, kakor so nam te dni poročali zagrebški listi.

Kaj pa naša stranka? Predvsem moramo povdarjati, da je naša stranka za jedinstvenost države, da torej odklanja vsak trializem, da odklanja federalizem, da odklanja vsak separatizem, ki bi slabil državi moč in ugled. Mi smo v rajni državi od blizu gledali dualizem in zato sami vemo, kaj je državi na škodo, in ne potrebujemo od političnih novinarov in diletantov nobenega pouka.

Mi zahtevamo, da se država radi hitreje, boljše in primernejše uprave razdeli v več pokrajin. Nismo v principu za to, da se ta razdelitev mora izvršiti po plemenski razliki, ker bi to bilo tudi nemogoče pri Hrvatih in Srbih. Merodajni naj bodo skupni gospodarski in kulturni interesi. Ker pa je dosedanj gospodarski in kulturni razvoj v krajih, kjer prebivajo Slovenci, enakomeren, zato zahtevamo, da se določijo vsi slovenski kraji kot ena upravna celota. Ta upravna celota naj dobi svojo avtonomijo, to je za krepko življenje in ugoden razvoj potrebno samostojnost. Naj ima z vso državo skupno, kar je za red, moč in ugled države potrebno, naj pa bo samostojna v vseh zadevah, ki se hitreje, boljše in točneje morejo opraviti doma. Vodstvo teh samostojnih zadev naj se izroči pokrajinski vladi, ki bo odgovorna pokrajinski skupščini.

To je vse naše izdajstvo, to je naš separatizem, to je naš veliki greh. Zove se avtonomija, samostojnost Slovenije. Mi se tega greha ne sramujemo, z njim gremo veselo v volilni boj, z njim hočemo tudi zmagati!

Monarhija ali republika.

V sedanji volilni borbi se bo tudi sicer ne javno, a gotovo na lihem, postrani govorilo o tem, ali naj imamo monarhijo ali republiko. Demokratska stranka se obnaša, kakor da je ona od Boga izvoljena,

edina zaščitnica monarhistične ideje v državi. Tako vsaj piše in govori, čeprav vsi vemo, da je velika večina demokratov po svojem notranjem prepričanju republikanska. Jaz hočem o tej stvari govoriti odkrito in jasno. Glavno je za narod, da je ustava njegove države demokratska, da ljudstvo samo odločuje o svoji usodi, da samo odloča o življenjskih vprašanjih svoje države, da osobito samo odloča o vojski in miru. Vkljub temu pa ni vseeno, kdo mu predseduje, po kom izvršuje nekatere najvažnejše funkcije. Vse države na Balkanu okoli nas se držijo monarhističnega principa. Na Bolgarskem je dinastija tako malo priljubljena, da bi trebalo sedanjemu bolgarskemu ministrskemu predsedniku le pihniti, in ona bi izginila. Toda za konsolidacijo notranjih razmer, za avtoriteto, v notranji upravi jim je treba dinastije in kralja. Enako je na Grškem, Venizelos je pred meseci grozil v parlamentu opoziciji, da lahko kaznuje Grško s tem, da jo proglasi kot republiko. Rumunija se drži monarhističnega principa. Turčija je monarhija. Seveda je tam v prvi vrsti merodajen verski moment. Jaz sem monarhist, a tudi vsak patriot republikanskega naziranja mi mora priznati, da še nismo zreli za republiko. Ako bi nam predsedoval Radič, Pribečević ali Protič, naša država bi že zgorela v najsirovejšem meščanskem boju, bila bi že davno razbita. Mi bi bili druga Albanija. In če bi je ne ubila egoistična strast naših v državniškem mišljenju popolnoma nedozorelih političnih strank, razbila bi jo politična razdvojenost in razcepljenost naše vojske.

V republikah je dejstveno mnogo več korupcije v notranji upravi in intolerance napram nevladajočim krogom, kakor v monarhijah, kjer je ustava in dinastija demokratska. Kaka bo naša ustava, to je odvisno sedaj od nas, da pa je regent demokratski, je izven diskusije. Ali republika ali monarhija, to je važno vprašanje, sedaj še sigurno odločilno za obstoj naše države, zato bi bilo nepatriotski, se s tem vprašanjem lahkomišno igrati. Znamo, da je naša dinastija pravoslavna. Dve leti živimo že z njo, a gotovo ga ni katoličana, ki bi v verskem oziru mogel izreči le najmanjšo pritožbo.

Za pravice vere in Cerkve.

Nasprotniki nam pravijo, da ni okusno, ako zamešamo verska vprašanja tudi v politiko, posebno pa tega naj ne stori-

LISTEK.

Na železniški postaji.

Lafadio Hearn. Japonska povest. — Iz angleščine prevel P. V. B.

Včeraj je naznanil brzovoz iz mesta Fukuoka, da so tam vlovili težkega zločinca, ki ga bodo priveli z današnjim opoldanskim vlakom v Kumamoto, da ga usmrte. Policaji so bili odposlani na kolodvor, da prevzamejo hudo delca.

Pred štirimi leti je neustrašen tat ulomil ponoči v neko hišo v ulici borcev, premagal in zvezal prebivalce in zbežal z mnogo dragocenostmi. Spretna policija ga je pa izsledila in zasačila že tekem štirindvajsetih ur, še predno je bil v stanu, spraviti ukradene stvari na varno. Na potu v ječo se mu je pa posrečilo zlomiti okove, naglo kot strela je strgal stražniku meč, ga z njim ubil in zbežal. Do zadnjega tedna ni bilo o njem ne duha ne sluha.

Ko je namreč nek policijski uradnik slučajno obiskal jetnišnico v Fukuoki, je opazil v oddelku za prisilno delo obraz, ki se je pred štirimi leti neizbrisno vtisnil njegovemu spominu. »Kdo je ta mož?« je vprašal policijski uradnik. »Tat,« se je gla-

sil odgovor, »ki je tu zapisan pod imenom Kusabé.« Detektiv je stopil h kaznjencu in rekel: »Vi se ne imenujete Kusabé! — Nomura Teichi, v Kumamotu ste obdolženi umora.« Zločinec je vse priznal.

Z veliko množico sem se podal na kolodvorsko postajo, da prisostvujem prihodu. Pričakoval sem, da bom videl in slišal divje izbruhe srda; da, bal sem se, da pride do pretepe. Umorjeni je bil zelo priljubljen, gotovo bodo njegovi sorodniki med množico — in množica ljudi v Kumamotu ni ravno preveč pohlevna. Misil sem tudi, da bo prišlo mnogo policajev, pa sem se motil.

Ko se je vlak ustavil, je bilo, kakor navadno ob njegovem prihodu, mnogo šuma: velika množica potnikov je glasno hitela mimo in čuli so se klici malih prodajalcev, ki so ponujali novine in kumamoto-limonado. Čakali smo nekako pet minut za ograjo. Potem se je prikazal ujetnik, stasita, divja postava. Policaj ga je porinil skozi vrata. Zločinec je bil glavo nagnil, roke je imel zvezane na hrbtu. On in njegov stražnik sta obstala pri vratih in ljudstvo je pritisnilo naprej, da vidi; a vse je molčalo. Tu je zaklical policijski uradnik z razločnim glasom:

»Sugihara San! Sugihara — O Kibi! Ali je prisotna?«

Nežna mala žena z otrokom na hrbtu, ki je stala poleg mene, je odgovorila: »Haj!« in stopila skozi množico par korakov naprej. Bila je vdova umorjenega in otrok na njenem hrbtu njegov sinček.

Na migljaj policijskega uradnika se je množica umaknila in pustila prazen prostor okoli ujetnika in njegove straže. Tam je stala vdova s svojim dečkom in gledala morilcu v oči. Vladala je smrtna tišina. Policijski uradnik se ni obrnil k ženi, ampak k otroku in govoril je tiho, a tako razločno, da sem mogel razumeti vsak zlog:

»Dete, to je mož, ki je ubil tvojega očeta. Ti še nisi bilo rojeno, počivalo si pod materinim srcem. Da moraš biti brez očetovske ljubezni, to je delo tega moža. Poglej ga,« — tu je prijel stražnik ujetnika trdo za brado in ga prisilil, da je dvignil pogled — »dobro si ga poglej, mali dečko, ne boj se, hudo je, toda to je tvoja dolžnost. Poglej ga!«

Čez rame matere je gledal deček s široko odprtimi očmi, kakor bi se bal, nato je začel ihteti, potem so se vsule solze iz njegovih oči, vendar so gledale nepremično in ubogljivo na tresoč se obraz ujetnika.

Zdelo se mi je, kakor bi množica ne dihala.

Videl sem, kako se je obraz ujetnika nagubal — nenadoma se je vrgel vkljub

svojim okovom na kolena, vdaril z obrazom ob tla in z glasom, ki se je tresel v strastnem kesanju in presunil vsako srce, je zaklical:

»Odpusti mi, mali, odpusti mi!«

»Kar sem storil, se ni zgodilo iz sovraštva, zgodilo se je samo iz strahu, v želji, da se rešim. Nekaj strašnega, strašnega sem zagrešil na tebi — sedaj se bom pa pokoril za svoj zločin, — v smrt grem — o mali, bodi usmiljen, — odpusti mi!«

Otrok je še vedno molče jokal. Jetniški paznik je dvignil ihtedečega zločinca s tal, nema množica se je umikala na levo in desno, da ji pustijo mimo. Potem je pa začela vsa množica naenkrat ihteti. In ko je prišel zarjaveli stražnik bližje, sem videl, — česar še nikoli nisem bil videl in kar malokdo kdaj vidi — kar menda ne bom nikdar več videl — solze v očeh japonskega policaja.

Množica se je razšla in me zapustila v mislih v čudni morali tega dogodka. Tu je bila nepretresljiva pravica, a polna usmiljenja, ki je predočevala krivcu njegov zločin s patetičnim pogledom na njega naravne posledice. Tu je bil obupan kes, ki je pred smrtjo hotel samo še odpustjenja. In tu je bila ljudska množica — morda najnevarnejša v celnem cesarstvu, če je bila razdražena — vse je razumela, bila je do stopna vsem stopnjam ganljivosti, občutila

mo v volilni borbi. Naše mnenje pa je, da nikdar ni bilo opravičeno in tako potrebno zanesti verskih vprašanj v volilno borbo, kakor ravno dandanes, ko se pripravljamo za volitve v ustavotvorno skupščino.

Razmerje med državo in cerkvijo se mora nanovo urediti, ker je sedaj to razmerje v vsaki pokrajini drugačno. Razmerje države do cerkve mora biti, ali prijateljsko ali sovražno. Mi smo za prijateljsko nasprotniki za sovražno razmerje. Določiti se mora, ali bo v naših šolah ostal križ in katehet ali ne! Kako mislijo v tem oziru demokrati in socialisti, nam je znano. Določiti se mora, ali bo smel duhovnik v cerkvi svobodno govoriti, ali pa mu bodo dali nagobčnik v obliki kakega kancelarparaafa. Določiti se mora tudi, ali bo država štela zakonske predpise različnih veroizpovedanj ali ne. V vseh teh vprašanjih smo s pravoslavnimi in mohamedanskimi sodržavljanji enakega naziranja.

So pa tudi vprašanja, katera zadevajo samo nas katolike in v katerih zahtevamo brzo rešitev. V Bosni in Hercegovini se skoraj v vsaki panogi javne uprave ne samo zapostavljajo katoliki, ampak celo preganjajo. Posebno hudo je to v naučnem resortu, v katerem se dogajajo največje krivice. Poverjenik za šolstvo si prisvaja celo pravico, akoprav je pravoslaven, da zabranjuje katoliške Marijine družbe in kaznuje one, ki so njih člani. Svoboda veroizpovedanja nam je sveta. Enaka zapostavljanja se dogajajo tudi katoliškim Bunjevcem in Sokcem. Z veliko žalostjo opažamo tudi, da centralna uprava za bogoslužje, ministrstvo vere, sabotira vzgojo našega duhovniškega naraščajo, ker vzgojevališčem posvetnega in redovniškega duhovništva vskratuje potrebno podporo, počim jo drugim veroizpovedanjem v dovoljvi meri dovoljujejo.

Vprašamo katolike, osobito pa duhovnike in katoliške časnike, kateri stranki hočejo izročiti zastopstvo tako eminentno verskih in cerkvenih interesov. Pasivnost v agitaciji in volilni borbi bi bila neodpustljiva pogreška.

Proti militarizmu.

Naša stranka je bila od nekdaj v načelu proti militarizmu ter je želela, da se spori med državami in narodi spravljajo na nekrvav način s sveta. To načelno stališče zavzema naša stranka še tudi danes, čeprav vemo, da se naša država ne more razorožiti, ako vse države okoli nje prežijo s puškami in topovi, kako bi ji odtrgali še one kose zemlje, kojih nam še niso odvzeli naši ljubi zavezniki v Parizu.

Toda, ako militarizem še mora ostati, potem zahtevamo, da je pameten, človekoljuben, moderen. Batinjanje, kaznovanje s tem, da morajo vojaki gledati v sonce, ekserciranje v srcaji in spodnjih hlačah ter brez čevljev, slaba hrana, vse to so stvari, katere morajo izostati oziroma se poboljšati.

Slavnoznan cariniki in postopanje soldateske je glavni vzrok, da je toliko nezadovoljstva in zmerjanja in zasmehovanja v naši državi. Ako je kje kaj separatizma, potem je tukaj iskati krivcev. Mi pa se zavarujemo proti temu, da bi pripisovali te te izrodke samo našemu militarizmu ali pa morebiti kojemu plenumu v naši državi. To je internacionalno, da ima militarizem svoje izrastke, seveda v vsaki državi za sence drugače, v bistvu so povsod enaki.

Še med vojsko smo računali, da bodo po vojski prvi odločno nastopili proti militarizmu tudi socialdemokrati, čeprav je bilo v njihovi moči, že davno končati svetovno vojsko. Socialisti, ki so za vsakih deset helarjev uprizorili štrajke, niso hoteli upeljati splošnega štrajka, da bi ustavili svetovno klanje, ampak so nadalje iz-

je zadovoljstvo nad obupom in sramoto ujetnika in vendar se ni slepo maščevala, temveč je bila zelo žalostna nad grehom in preprosto, a globoko pojmla težo življenja in slabost človeške narave.

Najznamenitejše in za orijent najznačilnejše na celem dogodku pa je bilo, da se je poziv na vest obračal do očetovskega občutka v zločincu — ta potencirana ljubezen do otroka, ki je tako globoko ustaljena v duši vsakega Japonca.

Povest pripoveduje, da je razvpiti ropar Islikawa Goemon pri nočnem vltomu v hišo bil od smeha deteta, ki mu je stegalo roke naproti, tako očaran, da je popolnoma pozabil na svoje roparsko početje in se je pri igranju z otrokom tako dolgo zamudil, da ni bilo več časa izvršiti nameravanega napada.

Ta povest ni nikakor neverjetna. Policijska poročila naštevajo vsako leto take slučaje usmiljenja in prijaznosti zločincev do otrok.

Pred nekaj meseci so poročali pokrajinski časopisi o strašnem slučaju, da je bila cela cela družina umorjena. Sedem oseb je bilo v spanju naravnost razsekanih. Toda policija je našla v mlaki krvi neraneno dete in jasno je bilo, da je moral morilec zelo paziti, da ga ni ranil.



delovali po fabrikah celega sveta morilna orožja za nadaljevanje vojske.

Na Ruskem so prišli socialisti v obliki boljševikov na vlado. A kaj vidimo? Socialistična Rusija je sedaj najbolj militaristična država na celem svetu? Tako so izdali socialisti svoje načelo.

Krepko, toda dostojno!

Kako se bo vršil letošnji volilni boj? Mi želimo, da mirno in dostojno. Zato zelo obžalujemo, da je častivredni ljubljanski župan dr. Tavčar otvoril volilno borbo s psovko o »katoliških kavkah«. Ne samo mi ga obtožujemo zaradi te psovke, ampak tudi njegova starost in njegova socialna pozicija govorita proti njemu. Sicer pa nismo nervozni in ne gledamo plaho v bodoče dni. Mi smo na vse navajeni in na vse pripravljeni ter bomo nasprotne napade krepko, a dostojno odbijali. Surovost nasprotnikov je ob vsaki volitvi odpirala volilcem oči ter nam samo pomagala do zmage.

Naš program in besnenje nasprotnikov bo nam tudi v tem volilnem boju pomagal do zmage. To upamo tem bolj, ker je po zadnjih odkritjih postalo jasno, da so samostojnezi vsak hip pripravljani izdati one kmete, ki še gredo za njimi. Pri volitvah hočejo nastopiti skupno z demokrati. Tajnik celjske okrožne organizacije demokratov je v tem smislu že obvestil svoje pristase. Izdajstvo se je torej za kulisami moralo že izvršiti. Kdor je zaveden kmet, ne bo šel z izdajcami.

Pojdimo torej z zaupanjem v volilni boj!

Debata o nemirih na Hrvatskem v narodnem predstavništvu.

Belgrad, 30. sept. Na današnji popoldanski seji narodnega predstavništva je v debati o nemirih na Hrvatskem prvi govoril srbski socialist Knežević, ki se je postavil v direktno nasprotje z interpelacijo hrvatskega socialista V. Bukšega. Trdil je, da ima interpelacija tendenco, da hoče ena stranka, ki je vladala toliko časa, po vsej navedeni resoluciji in po reokupaciji Srbije, sedaj odvaliti od sebe odgovornost, ki jo ima radi tega, ker je toliko časa imela vso oblast v svojih rokah. Interpelacija pravi, da se je žigosanje izvedlo po starem srbskem zakonu, ki danes tudi za Srbijo ni več primeren in je neuporaben. Tako postopanje obsoja, ker se mu to zdi zavratna namena, da se hoče vzgojiti na Hrvatskem in Slovenskem mržnja vrti vlad, Srbiji in vsemu, kar pride iz Belgrada. Hrvatski kmet je Avstro-Ogrski dajal ne le živino in vso prehrano, ampak tudi svoje sinove, čemur se ni protivil, kakor se danes. Vzrok naše slabe kulture ni v naši duševni zaostalosti, pač pa v tem, da smo se stoletja vojskovali za varstvo materialne kulture zapadnih Evropecev, da so te z našo pomočjo osvobodili. Proti očitnemu balkanizmu najenergičnejše protestira, še bolj pa obsoja podobne interpelacije, vsled česar je predlagal prehod na dnevni red z nastopno motivacijo predloga: »Sprejme se izjava vlade, da se vse osebe, ki so zakriville dogodke na Hrvatskem, izroče sodišču. Narodno predstavništvo pa obsoja tendenco interpelacije, označuje te dogodke kot posledico uporabe zastarelih srbskih zakonov in metod, ker take tendence poizkušajo razpihati plemenski antagonizem. Ako se ta tako motivirani prehod na dnevni red ne sprejme, bi to pomenilo, da obstoji vse narodno predstavništvo na stališču, da so vse nepravilne v naši kraljevini zakriville srbske pravne metode in tedaj je potrebno, da narodno predstavništvo zabrani tako natolcevanje predvojnje Srbije in da ta poizkus ostro obsodi. Za tem je govoril republikanec Živojin Zlatič, ki je naglašal, da si Hrvati in Slovenci ravnatako kot Srbi žele ujedinjenja. Edinstvo pa se ne bo izvedlo s silo, temveč samo s slogom in ljubeznijo. Posl. Milivoj Bašić je v svojem govoru naglašal, da je treba delati za pomirjenje, za slogom in izobrazbo vsega ljudstva. Sovražniki se veselo nad našimi prepri, odpustiti je treba napake, ki jih imamo vsi. Treba je narod dvigniti, zediniti in pobratiti in le v tem zmislu bomo delali v korist vsega našega plemena.

V imenu hrvatske Pučke stranke je govoril dr. Janko Šimrak. Dokazal je, da se dogodki na Hrvatskem ne smejo smatrati s plemenskega, hrvatskega stališča. Glavni vzrok tem nemirnim je v neredu in razpadu upravnih oblasti, ki se igrajo z razpoloženjem ljudstva. Grajal je, da se zapirajo očelje in matere, ako se vojaški novinci nočejo odzvati pozivu. Opisoval je težki položaj, v katerem se nahaja hrvatsko kmetstvo ljudstvo, ki obubožava, propada ter mora svoje pridelke dajati izpod cene, a vse drugo mora kupovati po ogromnih cenah. Žigosanje živine je bilo samo povod. Krvave kmetijske roke terjajo, da se iz te države iztrebi korupcija.

Poslanec Wilder (demokrat): Miloslim, da so vsi poslanci, ki so razpravljali o interpelaciji posl. Bukšega, pozabili, da se nahajamo v štadiju ustvarjanja nove

države. Kateri narod pa se je zedinil brez zmešnjav in trepetov, brez meščanskih vojn in brez krvi? Francozi so svoje ujedinjenje plačali s potoki krvi. Italijani so imeli nesteto meščanskih bojev. Istotako je bilo v Nemčiji. Štiriletnje vojne med severom in jugom je bilo treba, da se je ustvarila velika Severna Amerika. Ali ni izvanredno važno dejstvo, da se naša plemena nikoli niso bojevala med seboj? Končano je naše ujedinjenje, izvedeno je z voljo vsega našega naroda. Dokaz temu je nedvomno zadnji sprejem regenta v Zagrebu. Ta sprejem ni bil služben sprejem, ampak sijajna manifestacija za narodno edinstvo. Proti temu edinstvu pa delujejo sovražne sile, proti edinstvu, za katerega smo se stoletja bojevali. Ali vendar je tudi na Francoskem tako; analogno nasprotovanju pri nas, nasprotuje tam celokupnosti pripadniki stare dinastije. Še dandanes imamo na Angleškem stranko za Stuartovce. Zato ne moremo reči, da je oslabljena ideja narodnega edinstva, če se tudi pri nas nahajajo protivne sile. Konstatiram, da se je ideja narodnega edinstva še ojačila v narodu. Naš problem ni krivda naše države, kakor je rekel moj predgovornik, nego je samo notranji problem. Ta problem pa je redno težak, je unifikacija notranje ureditve vseh vprašanj v naših pokrajinah, ki so se združile v okrilju naše države. Gospoda, ne pozabimo, da smo neprestano živeli v provizoriju. Mari ni provizorij tudi narodno predstavništvo? Dve leti smo delali za volitve in za ustvarjanje parlamentarne podlage za našo demokratično državo. Člani Narodnega kluba pa so porabili to interpelacijo, da so mogli razviti program svoje politike, kar jim je tudi uspelo. Iz vsake njihove besede in iz njihove kritike odmeva nezadovoljstvo in mržnja proti vsemu onemu, kar je že do delano in kar obstoji. (Razburjenje med poslanci Narodnega kluba.) Smatrati Radica za reprezentanta hrvatske duše in hrvatskega naroda, je profanacija vsega hrvatskega in največje natolcevanje hrvatskega. Treba je povedati narodu, da so sedaj dani vsi pogoji za naš svoboden ustaven razvoj. Ni prav, da oni kritizira napake, ki sedi na vladi in postopa dvojestransko: v eni roki ima oblast, na drugi strani pa dela pri širokih masah ljudstva za demagogijo, da tako pride do mandata. Ta dvojestransost se bo ljuto maščevala. Ali za Vas (obrtnjen proti poslancem Narodnega kluba) slede nova jamstva, ki bodo odpravila zadnje ostanke stare habsburške monarhije in habsburške politike. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik dr. Vukčević odredi kratko pavzo ob devetnajstih. Po pavzi da predsednik besedo poslancu Grisogonu (demokrat). Ta polemizira s člani Narodnega kluba. Svetozar Rittig ga prekine z besedami: »Vi ste bili avstrijski državni pravdniki!« Posl. Grisogono odgovori Rittigu: »Da, bil sem. Pa sem bil tudi v ječi v istem času, ko ste bili v Švici!« Nato nadaljuje: Naša dolžnost je, da gremo med narod in da poučimo kmeta, da je ta država naša in njegova. Ako je prej imel dolžnost, da daje državi, kar je bilo potrebno, je sedaj zanj to še večja dolžnost. Država je tu, narodno edinstvo je tu, in Vam (proti poslancem Narodnega kluba) ni treba, da ga razbijete. (Odobravanje pri članih Demokratske zajednice.) Posl. Grisogono nadaljuje: Če je zlo, potem je pač zlo. Ali, gospoda, če je zlo v tej hiši, zlo v državi, je to moja hiša in jaz moram odpraviti to zlo. (Odobravanje in ploskanje.) Mi imamo moč in voljo, da zgradimo državo. Ko odhaja zunanji minister v inozemstvo, mu moramo s slovo izjaviti, da smo vsi brez razlike složni v obrambi naše države, da smo vsi ena duša in eno srce. (Navdušeno odobravanje in ploskanje vseh poslancev.)

Posl. Stojan Protić (radikalec): Naj precej v začetku izrazim svoje veselje, ker je kraljeva vlada prišla takoj interpelacijom nasproti in da je stavila interpelacijo na dnevni red. Ironija usode je pač, da ravno oni, ki so hoteli poslati parlament domov, interpelirajo v tem parlamentu. (Ploskanje.) Jaz ne bom branil srbskih zakonov, ali moram izjaviti, da sem trdno prepričan, da srbski zakoni niso krivi teh dogodkov. So tudi drugi zastareli zakoni. Opozorjam Vas samo na Bachov »Prügelpatent«. Sicer pa o tem nimamo na razpolago jasnih dejstev, tudi g. Bukšeg ni dobro informiran, pa tudi od strani vlade ne vemo ničesar. Jaz za svojo osebo menim, da tiči vzrok teh dogodkov v napačnem pojmovanju pravnega čuta in zakonitosti. Drugi vzrok so pogrešeni ukrepi, ki so jih uporabljale naše oblasti, in ki so izzvali in še bolj ojačili nerazpoloženje, ki je obstajalo že poprej. Ti ukrepi so bili taki, da so morali izjaviti nezadovoljnost in da je prišlo do spopadov. Že žigosanje samo je kot novotarija izzvalo veliko nezadovoljnost, ker kmetje mislijo, da žigosanje živine zmanjšuje njeno vrednost in da označuje živino kot bolno. Z žigosanjem so bile težave tudi v Srbiji. Ker se je istočasno izvajala tudi rekvizicija, so kmetje mislili, da se bo vsa žigosana živina odvezla. V našo vojsko vsi gojimo zaupa-

nje, vendar se morajo kaznovati vsi častniki, ki so prekorščili meje svoje oblasti in slabo ravnali z ljudstvom. Sicer pa sem v nekem socialističnem listu čital, da je prvi uvedel batine polkovnik Teslić, ki pa ni bil Srb. Čuli ste, kako je predgovornik govoril o demagogstvu. Pa isti govornik, ki je govoril o demagogiji, je pri občinskih volitvah glasoval za komuniste, tedaj, ko so ti govorili, da vstopijo v občinsko upravo, da se poslužijo buržujske ustanove in da izvojujejo pripraven teren za sovjetce. (Razburjenje med enim delom poslancev.) To je govoril posl. Wilder in njegovi štirje tovariši. Potem nadaljuje posl. Protić: Ti ljudje so bili toženi, in na 30. avgusta je bila določena sodna razprava. Med tem časom pa je podban dr. Milan Rojc zahteval od deželne vlade v Zagrebu, da drž. pravdnik odstopi od tožbe. (Burno odobravanje.) Dalje je Protić očitale demokracijo, da so o priliki zadnje vladne krize lansirali vest, da je vlada padla zato, ker je Francija zahtevala od naše države, da pošlje čete v Rusijo. Ni čuda, da se posledice takega izpodkopavanja avtoritete tako krvavo maščujejo.

Posl. Wilder zahteva besedo za osebnopojasniti o ozirom na besede Stojana Protića. — Predsednik dr. Vukčević zaključuje sejo ob dvajsetih in odredi naslednjo sejo za jutri ob šestnajstih z naslednjim dnevnim redom: nadaljevanje razpravljanja o interpelaciji posl. Viljema Bukšega o dogodkih na Hrvatskem.

Plebiscit.

Italija in naš plebiscit.

LDU Belgrad, 1. okt. Iz Rima poročajo, da prinaša »Gazzetta di Venezia« 24. pr. m. razloge, radi katerih bi se Italija morala boriti proti temu, da bi dobila Jugoslavija večino pri plebiscitu, ki se ima izvesti po st. germainski mirovni pogodbi v coni A na Koroskem. V članku pravi: Ako pripade ta cona Jugoslaviji, potem bi tekla železniška proga, ki spaja Italijo z Avstrijo preko ozemlja tretje države — Jugoslavije, kar bi pomenjalo, da bi bil s tem ogrožen Trst. — Italijani pri tem esveda ne umevajo, da bi bil Trst v nasprotnem primeru ogrožen ne od Jugoslavije, pač pa od Nemcev.

Organizirani nemiri.

LDU Belgrad, 1. okt. (Presbiero) Povodom vesti iz Berlina in Rima v evropski javnosti o nepravilnostih, izvršenih od jugoslovanske strani v coni A, v kateri se ima po st. germainski mirovni pogodbi izvesti plebiscit, smo pooblašteni izjaviti: General Maister se ne nahaja v plebiscitni coni. Tam se nahajajo sedaj na dopustu samo oni jugoslovanski uradniki, ki imajo pravico glasovanja pri plebiscitu, toda v plebiscitni coni so istotako tudi avstrijski uradniki, ki imajo v tej coni pravico glasovanja in ki svobodno agitirajo za Nemce. Vsa ta novinarska gonja je organizirana z Dunaja z namenom, da se odgodi ali vsaj zavleče plebiscit. Ko so videli, da zahteva jugoslovanska država najenergičnejše plebiscit in da je pričakovati za Nemce nepovoljnega uspeha pri plebiscitu, so začeli nemški agitatorji prihajati v množicah z raznih strani Avstrije in Nemčije v plebiscitno cono, kjer izzivajo neredne in terorizirajo naše ljudi. Očitno imajo namen, izzvati nemire v plebiscitni coni in z organizirano gonjo v svetovnem tisku vplivati na plebiscitno komisijo in konferenco poslancev, da se plebiscit odloži ali vsaj zavleče. Najboljši dementi te novinarske gonje, organizirane na Dunaju, je sklep plebiscitne komisije, da se plebiscit vrši dne 10. oktobra t. l.

Rusko-poljska vojna.

LDU Moskva, 1. okt. (Brezlično) Pri Slonimu se vrše srditi boji. Pri Pinsku se razvijajo za nas ugodni boji in je upati, da mesto kmalu zavzamemo. Pri Novgorodu Vilinskem smo zasedli Gorodnico. Boji vzhodno od Proskurova. Na Krimu srditi boji.

LDU Moskva, 1. okt. (Brezlično) Po zanesljivih poročilih je francoska mornarica v Srednjemzemskem morju dobila povelje, naj bo pripravljena, da odpluje v Črno morje. Sodijo, da bo sodelovala pri ofenzivi proti Odesi in Ukrajini.

LDU Pariz, 1. okt. Poročajo iz Varšave, da nadaljuje poljska vojska zasledovanje sovražnika v območju Grodna, in sicer v smeri proti Pinsku.

Regent ne odpotuje.

LDU Belgrad, 1. okt. Presbiero poroča: Pooblašteni smo izjaviti, da so vse vesti o potovanju Nj. Vis. regenta prestolonaslednika Aleksandra v Pariz popolnoma netočne.

LDU Zagreb, 1. oktobra. »Riječ« poroča iz Belgrada, da bo regent tekom tega meseca posetil Hrvatsko in odšel na lov v Srem in Bosno.

Rešitev albanskega vprašanja.

LDU Pariz, 1. okt. Na nedavno noto, ki jo je poslala Italija francoski in angleški vladi in ki se nanaša na rešitev albanskega

vprašanja, kakor se zdi še ni došel odgovor, vsaj ne od francoske strani. Zato je, da je Italija zahtevala za Albanijo meje, ki so bile določene v Londonu za balkanske vojne. Vladi Francije in Anglije, katerima je istotako znano mnenje belgrajske in atenske vlade, želita, da se vprašanje albanskih meja reši na prijateljski način med Italijo, Jugoslavijo in Grško, ker bi se s tem izognile kakršnikoli soluciji, ki bi napravila nezadovoljno eno ali drugo, ali pa celo vse tri strani.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo.

LDU Belgrad, 1. oktobra. »Politika« javlja, da se bodo predhodna pogajanja med Italijo in našo državo končala še ta teden.

Razna poročila.

LDU Zagreb, 1. oktobra. Zveza javnih nameščenecv sklicuje za nedeljo javno skupščino, na katero so povabljeni tudi zastopniki političnih strank. Na skupščini bodo razpravljali o položaju javnih nameščenecv.

LDU Zagreb, 1. oktobra. »Jutranji list« poroča iz Beograda, da je finančni minister odgodil izvedbo svoje ukazne naredbje glede davka na poslovno obrt.

LDU Sarajevo, 1. oktobra. Včerajšnji »Službeni list« objavlja amnestijo, ki jo je izdal regent Aleksander ob svojem bivanju v Bosni.

LDU Bakar, 1. oktobra. Na predvčerajšnji seji reškega mestnega zastopstva je bila priznana d'Annunzijeva država.

Politične novice.

— Iz naše stranke. Sinoči je imelo načelstvo SLS sejo, katere so se udeležili načelnik stranke dr. Anton Korošec, predsednik hrvatske ljudske stranke Barić in vodja bosanske ljudske stranke msgr. Karlo Cankar.

— Italijansko hujskanje. Domišljavost in nesramnost italijanskega časopisa je tako bedasta, da ne obstane tudi pred najbolj bedastimi trditvami, samo da so naperjene proti Jugoslaviji. Sedaj služi tudi kot povod za hujskanje proti Jugoslaviji tudi novi volivni red za konstituantno, ki določa število poslancev tudi za ono zasedeno ozemlje, ki bi eventuelno po rešitvi jadranskega vprašanja pripadlo Jugoslaviji. Pa tudi službeni in napoluradni italijanski krogi niso nič boljši, kar je ravno značilno za sedanjí čas, ko stojimo neposredno pred direktnimi pogajanjmi z Italijo. Tako n. pr. poroča »Agenzia Stefani« iz Rima, da je dne 30. sept. pri senatni seji menator Melodia stavil na ministra za zunanje posle vprašanje, ali je točno poročilo listov, da vsebuje besedilo o volivnem redu v jugoslovansko ustavodajno skupščino, katero je priobčil uradni list belgrajske vlade in podpisala ministrstva ter prestolonasledni regent, člen, po katerem tvori Istra in Reka z okolico 1 volivni okraj, a Ljubljana, Gorica z Gorisko drugi volivni okraj ter je Dalmacija razdeljena v dva volivna okraja, od katerih tvori prvi okraj Kotar in Split, drugega Šibenik in Zadar. »Idea Nazionale« povdarja, da je bil volivni zakon podpisan po regentu in jugoslovanskih ministrstvih v trenutku, ko se govorilo o vzpostavitvi neposrednih pogajanj med Italijo in Jugoslavijo glede jadranskega vprašanja. »Giornale d'Italia« trdi, da ta zakon odkriva ultra-imperialistične namene Jugoslavije, ki merijo celo na Gorisko in ki odrekajo avtoriteto celo mirovni konferenci. — Na kateri strani so imperialistični nameni, nam je pač najboljši dokaz jugoslovansko zasedeno ozemlje.

— Liberalno učiteljstvo in novi šolski nadzorniki. V nekem okrajnem šolskem svetu sta liberalna zastopnika učiteljstva izjavila, da se sej ne bosta udeleževala, ako bo navzoč nadzornik, imenovan od ljubljanskega poverjenistva za uk in bogoclastje. Na to izjavo je zastopnik SLS izjavil, da lahko mirno zapustita sejo; kadar bo pa navzoč nadzornik, imenovan od ministra Pribečevica, bodo pa zastopniki SLS zapustili sejo. Koliko zborovalcev bo potem na seji ostalo, si lahko mislimo.

— Socializacija na italijanskem. V seji italijanskega parlamenta je Giolitti bralni svojo notranjo politiko in rekel med drugim: Človeštvo stoji vsled nevzdržnega stanja celokupnega gospodarskega položaja pred silnim popolnim prevratom. Gibanje se da tem težje voditi, ker je delavstvo vsled nadutosti vojnih dobičkarjev razdruženo. Vladi ni bilo mogoče, da bi bila pravočasno z vojaštvom zasedla do 600 tovarn, kar bi bilo vrhu tega imelo tudi nedogledne posledice. Spričo tako globoko segajočega gibanja zaposleda ne more veljati kot zločin proti lastnini. Vlada namerava predložiti zakon, glasom katerega postanejo delavci deležniki industrijskih podjetij.

— Fuzija med Radićevo Seljačko in Frankovo pravaško stranko. V nedeljo, 3. t. m., se vrši v Križevcih javna skupščina Radićeve Seljačke in Frankove pravaške stranke, na kateri se formalno iz-

vrši fuzija obeh strank temeljem pravaškega programa.

— Iz Ljeningovega carstva. Moskovsko »izvestija« objavlja iz zadnjega Trockijevega govora te-le številke: Od 1513 podjetij v Rusiji jih je v obratu 504; 55% delavskih moči manjka; surovin je samo 25% potrebne množine. Vseled pomanjkanja kultura in surovin namerava moskovski gospodarski svet koncentrirati vso industrijo v 15 tovarnah. 60 odstotkov celokupne produkcije gre za rdečo armado. Vseled padanja produkcije je na razpolago le 12% potrebnega blaga. — Dalje poroča isti list, da je bilo v nekem novem zarotniškem slučaju ustreljenih 114 oseb, 15 pa obsojenih na prisilno delo. V Jekaterinoslavu je bilo ustreljenih 7 oseb, 50 pa obsojenih na prisilno delo.

— Škofovske konference v Pragi. V Pragi so se minolo nedeljo pričele škofovske konference, katerih se vdeležujejo pod predsedstvom praškega nadškofa dr. Koradača ljutomirski, kraljevograški in brnski škof ter olomuški pom. škof Wisnar. Na dnevnem redu so zakonske predloge o ločitvi cerkve od države, odpad duhovščine in razširjenje češkoslovaške narodne cerkve, verski pouk na šolah in popolnitev škofijskih stolic v Olomucu in Budejovicah.

— Za Nemčijo. Ameriški delegat na bruseljski mednarodni finančni konferenci Boyden ima nalog, da zahteva za Nemčijo olajšanje mirovnih obveznosti.

Korošci! Na volišču boste dobili kuverto, v kateri bosta dve glasovnici: bela in zelena. — Zelena je za Avstrijo, bela za Jugoslavijo. — Zeleno raztrgajte, belo pustite celo in obe vtaknite zopet v kuverto!

Dnevne novice.

— Dijaško glasilo »Zora — Luč« izide v najkrajšem času. Naroča se pri upravi za Slovenijo, Ljubljana, Ljudski dom. Naročnina za prvo polletje znaša 24 kron, za dijake in dijakinje 18 kron. Glasilo našim somišljenikom toplo priporočamo. Naročijo naj ga takoj po dopisnici. Kakor nam sporoča uprava, morejo z ozirom na veliko draginjo prejeti prvo številko samo oni, ki jo pravočasno naroče t. j. do nekako 10. oktobra.

— Duhovniške plače. Mariborska »Straža« sporoča o rešitvi uradnih in učiteljskih plač, ki bo zahtevala iz finančne blagajne 250 milijonov dinarjev. Glede uravnave duhovniških plač — pravi — se tokrat ni nič ukrenilo, ker — ni bilo tozadevnih predlogov. Brez komentarja. — Tudi od predvojnih rent ne dobimo nikakih obresti. Blagor nam!

— Serum zoper grižo in ljubljanska carinarnica. O predmetu se je zadnje čase mnogo pisalo in tudi popravljalno. Niti iz pritožb, niti iz popravkov carinarnice pa javnost ni dobila prave slike. Finančna delegacija se je namreč zanimala za stvar in uradno ugotovila sledeče: Serum je ob uvozu iz inozemstva podvržen carini, ki odpade le, ako je prejemnik javna bolnica in je ta poprej izposlovala oprostitev od generalne direkcije carine. Je-li ta določba umestna ali ne, je vprašanje za se, jasno pa je, da je za carinarnico kot podrejen eksekutivni organ obvezna, ker bi morala v carinski, kot v vsaki drugi upravi nastati nepopravljiva zmeda, ako bi subalterni uradi lahko po svoje delali. Dne 8. septembra t. l. je došel v Ljubljano na naslov špedicijske firme Ranzinger serum za deželno bolnico in za več ljubljanskih lekarnarjev. Bolnica se ni mogla izkazati, da ji je generalna direkcija carine dovolila svoboden uvoz v smislu gori navedene določbe, carinsko deklaracijo je pa vložila še le 22. septembra, istotako tudi vsi lekarnarji. Ako je torej odpravila carinarnica blago 23. septembra, se njej ne more ničesar očitati, ker se je ravnala strogo po svojih predpisih in je serum takoj izročila, čim so bili izpolnjeni pogoji. Iz teh podatkov je razvidno, da so bile pritožbe, kolikor so bile naperjene proti carinarnici, — kakor marsikatero druge v carinskih zadevah — naslovljene na napačno addresso.

— 62 otrok zastrupljenih. V enem dunajskih otroških vrtcev je te dni obolelo na zastrupljenju vseh 62 otrok. Otroci dobivajo v vrtcu hrano. Znaki zastrupljenja (bruhanje) so se pokazali na otrocih potem, ko so bili vžili za malo južino sir s kruhom. 59 otrok so prepeljali v bolnišnico. Umrl ni nobeden, pač pa je iz strahu za življenje svoje vnukinje umrla 57 letna postrežnica Marija Eisenberger. Odkodi zastrupljenje, še niso dognali.

— Iz Višnje gore na Dolenjskem nam poročajo, da se je tam nastanil g. dr. Rudolf Zaletel, zdravnik za kirurgične, ženske in porodniške bolezni. Omenjeni zdravnik si je pridobil svojo prakso na raznih klinikah, kakor v Gradcu, Pragi in Parizu, odkoder se je povrnil pred kratkim v Jugoslavijo. To je res lepa pridobitev za Višnjo goro.

Brez olajšanja Nemčija ne bo mogla zadostiti odškodninskimi zahtevam zaveznikov. — V enakem smislu se je izjavil za Nemčijo tudi bivši italijanski ministrski predsednik Nitti nasproti zastopniku »Associated Press«. Nitti je rekel, da se mora Nemčija sprejeti v ligo narodov in da Nemčija brez mornarice in kolonij ne bo mogla zadostiti zahtevam mirovnih pogodb. Dokler se ne razvije delo v Nemčiji, je rekel Nitti, tako dolgo ne bodo padle cene na svetovnem trgu.

— Za enotno fronto celokupnega socialističnega proletariata na Češkoslovaškem. Načelstvo nemške socialnodemokratske stranke na Češkoslovaškem je sestavilo program za zvezo vseh delavskih strank, ki stoje na stališču razrednega boja. Ta program pride pred kongres nemške socialne demokracije, ki se snide dne 3. oktobra v Karlsbadu. Po tem programu naj se ustanovi stalen delavski kongres, v katerega bi volile svoje zastopnike vse na stališču razrednega boja stoječe delavske organizacije v Češkoslovaški republiki na temelju splošnih in proporcionalnih volitev vseh vpisanih delavcev in delavk. Kongres bi zavzemal stališče v vseh važnih dogodkih dnevnega boja, formuliral delavske zahteve in sklepal o velikih in odločilnih akcijah proletariata, za katere se bo mobilizirala celokupna proletarska moč. Kongres si za dobo enega leta temeljem proporca izvoli izvršilni svet, ki ga kongres sklicuje od slučaja do slučaja.

— Otvoritev telefonskega prometa s Prago. (Štev. 43.956/III—20.) S 25. septembrom se je otvoril telefonski promet Ljubljana—Praga in Zagreb—Praga. Pridobina za enoto pogovora med Ljubljano—Prago, to je za trminutni pogovor 10 dinarjev ali 40 kron, a za Zagreb—Praga 13 dinarjev ali 52 kron.

— Planinski koledar za leto 1921. Stavil in založil Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjemgradu. — Podružnice, ki so prevzele nabiranje naročnikov za ta koledar, se naprosijo, da nemudoma vpošljejo seznam naročnikov na gornji naslov, da je mogoče določiti število natisov. Tudi interesi naj takoj vpošljejo besedila za oglase, da je iste mogoče uvrstiti še v ta letnik. — Cena koledarja bo 20 K ter je namenjen prebitek za povečanje planinske kočje na Koroici pod Ojstrico.

— Za jugoslovansko Matico so darovali: M. A. 40 kron; Neimenovan 140 kron; Bralno društvo pri sv. Križu pri Rogaski Slatini kot čisti dobiček glasbene akademije dne 8. t. m. 450 kron; 5. orožniška četa v Velikovcu je priglasila 235 članov ter poslala 992 kron članarine; Podružnica Ponikva poslala svoj prispevek 520 kron; G. M. Lichtenwallner, šolski nadzornik v Rušah daroval o priliki poroke g. učitelja D. Česjaka 80 kron. Vsem darovalcem srčna hvala!

— Zagrebški Čehoslovaki in volitve. Zagrebški Čehoslovaki so sklenili, da se polnoštevilno udeležijo volitev v konstituantno. Razvili so živahno delo za volitve in imeli že več sestankov.

— Nova akcija proti analfabetizmu na Hrvatskem se začne 3. novembra t. l. ko se odpre po ceili deželi 1000 analfabet-skih tečajev naenkrat. Priprave so že v polnem teku. Prosvetni Savez priredi dne 1. novembra po vseh hrvatskih deželah dan za boj proti nepismenosti. Po vseh hrvatskih vaseh se bodo ta dan vršila posvetovanja, kako do novega leta zmanjšati število analfabetov za 20 odstotkov, kar bi se dalo doseči, ako bi vsak drugi, ki je pismen, naučil enega analfabeta čitati in pisati.

— Paketni promet z Nemško Avstrijo. Da je paketni promet z Nemško Avstrijo odprt, je običnostju več ali manj znano. Glede paketov, namenjenih iz Jugoslavije v Nemško Avstrijo je pomniti to-le: Preden pride paket na pošto, morajo stranke nesti pošiljke na carinski urad. Ko carinski urad izvrši svoje delo, izroči stranki zacarinjeno pošiljko z duplikatom izvozne napovedi, da jo odda na bližnji (v Ljubljani na kolodvorskem poštnem uradu) pošti v odpravo v inozemstvo. Zacarinjeno pošiljko carinarnica uradno zapre, na duplikat izvozne napovedi pa zapiše pripombo: Slobodno za izvoz. Poštni uradi sprejemajo v odpravo v Nemško Avstrijo le one pošiljke, katere imajo označbo Slobodno za izvoz.

— Uprava Sv. dežele. Britanski viši komisar v Palestini, sir Samuel, je imenoval 10 članski svet, da mu pomaga pri vladni. V svetu so 3 kristjani, 4 mohamedanci in 3 judje. Kot državni jeziki veljajo angleški, arabski in židovski; v enem teh jezikov morajo biti sestavljene vse vloge na urade v Palestini.

— Ne hodite na Francosko iskat dela! Generalni konzulat v Marseilleu javlja, da prihaja veliko število naših podaničnikov v Marseille iskat dela. Dela pa je v Franciji težko dobiti, kar je za naše delavce skrajno neugodno. Večina potroši, kar je bila prištedila, ko pa je brez pomoči, se obrne na naše konzulate in poslaništva za pomoč in povratek. Naše oblasti v Franciji pa nimajo sredstev za to svrhu. Tako padajo delavci še v večjo bedo. Delavstvo se opozarja na to, naj ne hodi v inozemstvo iskat dela.

— Kuža v Trstu. Iz Trsta javljajo, da se je v civilni bolnici pojavil slučaj kuge.

— Kvarnersko kraljestvo. Občinski svet na Reki je priznal vlado začasne kvarnerske regence.

— Beda v ženskih samostanih na Dunaju. Po ženskih samostanih na Dunaju se vsled nezadostne prehrane močno širi kostna jetika. Človekoljubne angleške ustanove na Dunaju so zato preskrbele za redovnice 1200 kg ribjega olja. Kruha, kruha in surovega masla pa slanine!

— Cene na zagrebški cestni železnici se povišajo na 2, 3 in 4 krone; od vsakega voznega listka dobi mestna občina po 20 vinarjev.

Ljubljanske novice.

Ij Seja političnega odbora za frančiškanski okraj se vrši v soboto, dne 2. okt. t. l. ob 8. uri zvečer v navadnih prostorih. Pridite vsi! Važno! — Predsednik.

Ij Za koncert Zlatka Balokoviča v Ljubljani se vrši prodaja vstopnic v soboto dne 2. oktobra od 8. do 19., v nedeljo dne 3. okt. od 8. do 13. in na dan koncerta dne 4. okt. od 8. do 18. v Anončni ekspediciji Al. Matelič (Kongresni trg 3/I) zvečer od 19. ure naprej pri blagajni v Unionu. (k)

Ij Vs gojenci dramatične šole Ljudskega odra naj se zglasijo danes ob 7. uri zvečer v pisarni v Ljudskem domu.

Ij Klej za mizarje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel nekaj mizarjskega kleja. Obrtniki naj priglase svoje potrebščine takoj, da se bode moglo ozirati na njih prglase.

Ij Zabavni odsek »Društva Zasebnega uradništva« otvori začetkom novembra plesni tečaj pod vodstvom plesnega profesorja g. Umeka. Ker se nadeja društvo, da bo letos dana možnost posetnike plesnih večerov vsestransko zadovoljiti, prosimo, vse cenjene tovariše in tovarišice, da se v kar največjem številu priklase, da se tečaj. Prijave se bodo sprejemale do 10. oktobra 1920 v društveni pisarni, Gosposvetska cesta 12-II. Mesečni prispevek se bo določil, ko bo znano skupno število priglasev. Čim več posetnikov, tem manjši bo prispevek. Pričakujemo Vaše cenjene prijave in Vam ključemo: Na veselo svidenje! — Zabavni odsek DZU. (K)

Ij Primorci svojemu prvoboritelju. Na nedeljski dobroteljni prireditvi kluba »Soča« dne 3. t. m. v Narodnem domu v Ljubljani bodo primorski rodoljubi izročili svojemu ljubljenski in zaslužnemu prvoboritelju dr. Gustavu Gregorinu umetno izdelano diplomu, kot znak hvalečnosti za neopisne žrtve, katere je doprinesel prvak tržaških Slovencev tekom skoraj štiridesetletnega nemornega, neustrašenega, vse-skozi idealnega delovanja za narod svoj v našem lepem Primorju. Diploma se mu bo izročila s primernim nagovorom okoli osmih zvečer.

Ij Česká obec počne dne 2. t. m. obdvi vaji se sobotni schůzky v přední restaurační místnosti národního domu. P. t. členové se vyzývají, k hojnému účastenství. Hosté vítáni.

Ij Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo naznanja svojim članom prodajo asnja v ponedeljek, dne 4. oktobra ob 3. popoldne v Hrenovi ulici 4.

Ij Obrtna banka je začela s 1. oktobrom svoje poslovanje na Kongresnem trgu št. 4, v Gerberjevi hiši.

Ij Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 19. do 25. septembra 1920. — Novorojencev je bilo 30, mrtvorojenec 1, umrlo je 21 ljudi, od teh domaćinov 14, tujcev 7. Umrli so: za grižo 4 (vmes 2 tujca), za jetiko 2, vsled mrtvouda 1, vsled nezgode 2, za različnimi boleznimi 12. Med njimi je bilo tujcev 7, iz zavodov 12. — Za infekcijskimi boleznimi so oboleli in sicer: za grižo 14 (vmes 4 tujci in 3 vojaki).

Ij Kako izvajajo ponočnjaki državno varnostno stražo. Ko je vršil neki državni varnostni stražnik ponoči v Stritarjevi ul. svojo težavno službo, so prišli k njemu trije ponočnjaki, ki so se norčevali iz njega in zahtevali od njega cigarete in papirčke. Stražnik jih je posvaril, nakar so odšli, toda so se kmalu vrnili in zahtevali zopet od njega cigaret in so rekli, naj se nič ne domišljuje, ker da so oni tudi v službi. Taka neprimerna izživanja so zdaj v Ljubljani kar navadna. Različni ponočnjaki prihajajo k stražnikom na cesto in jih izživajo. Končale se take neprimerne šale ne bodo prej, dokler se ne bodo imena takih »šaljivcev« v javnosti imenoma objavila. Ugled straže zahteva, da se to zgodi.

Ij Nogomet v Sportnem tednu. Danes ob 16. uri tekmuje na prostoru Ilirije dve kombinirani moštvi ljubljanskih klubov Slovan, Svoboda, Jadran, Hermes, Sparta, Primorje. Moštva so sestavljena iz najboljših igralcev imenovanih klubov, vsled česar se da pričakovati zanimiva, lepa igra. — V nedeljo ob 16. uri se vrši tekma Ilirija: Atletiki, Celje, za katero vlada neobičajen interes, ker se govori, da so Atletiki močnejši od Ilirije. Oba kluba bosta nastopila s kompletnim I. moštvom. (K)

Koroške novice.

k Preiskave radi tihotapstva na Koroškem ustavljene. Kakor je finančna delegacija doznala iz avtentičnega vira, je ministrski svet sklenil, da se vse kazenske preiskave zaradi tihotapstva v plebiscitnem ozemlju na Koroškem definitivno ustavijo. Carinarnice so že prejele ukaz v tem smislu.

Štajerske novice.

š Celje. To nedeljo, dne 3. oktobra bo praznoval svoj 25 letnico glasbenega delovanja glasbenik Karel Bervar, vodja orglarske šole v Celju. G. Bervar je leta 1895 odpravil s dovoljenjem g. opata Fr. Ogradija nemško petje v mestni cerkvi.

š L. umetniška razstava v Mariboru se otvori začetkom meseca decembra t. l. Ker je to prva slovenska razstava na Štajerskem, se opozarjajo vsi slikarji in kiparji, zlasti iz slovenske Štajerske, da bi se je ponoševalno udeležili. Istočasno z razstavo se ustanovi v Mariboru »Umetniški klub«, čigar naloga bo, prirediti nadaljne razstave in skrbeti za druge umetniške prireditve. Podrobnosti o razstavi se bodo objavile pravočasno. Za sedaj se naprošajo vsi oni, ki se namera-

vajo razstave udeležiti s svojimi deli, da naznanijo svoje ime in bivališče najkasneje do 20. oktobra t. l. na naslov prof. Viktorja Cottiča, Maistrova ulica št. 17, II.

RAZNA POROČILA.

Usoda čeških komunistov.

LDU Praha, 30. sept. (ČTU) Zastopniki socialnodemokratske stranke so se posvetovali o dogodkih v stranki. Posvetovanja se je udeležilo 53 odposlancev iz vse republike. Po poročilih Tusarja in Nemca so med drugim soglasno sklenili, da ne pripoznajo zadnje komunistične konference kot strankarskega kongresa. Poslanski klubi obeh zbornic naj se sestanejo, da izključijo pristaše komunistične internacionale. Sklicatelji komunistične konference v Pragi so bili izključeni iz stranke, med njimi dr. Šmeral, Muna, Zapotocky in Albrecht.

Pogajanja med Rusijo in Rumunijo.

LDU Moskva, 1. oktobra. (Brezžično) Ljudski poverjenik Čičerin je brzojavno pozval rumunsko vlado, naj bi se med obema državama uvedla neposredna pogajanja.

Neutrlnost Avstrije.

LDU Dunaj, 1. oktobra. (DunkU) V razgovoru z urednikom lista »Neues Wiener Tagblatt« je izjavil državni tajnik dr. Renner na njegovo vprašanje, kako si predstavlja razmerje Avstrije do male entente: »Avstrija ne more kot premagana država kršiti meja, katere sta ji postavila mirovna pogodba in pa zveza narodov. Vsled tega ne more pristopiti k mali ententi, tudi ako bi hotela, a se tudi ne more priključiti protizvezi. Ta neutrlnost je tudi v interesu Avstrije same. Mnenje z različnih strani, da bo Avstrija sodelovala kot javen ali tih družabnik male entente, je vseskozi neupravičeno.« Na vprašanje, ali more Avstrija pozdraviti ustanovitve male trozveze, je izjavil dr. Renner: »Ako je glavna naloga male trozveze, izvršiti mirovne pogodbe, tedaj ta zveza Avstrije ne ogroža. V kolikor tedaj stremi mala trozveza po tem, olajšati Srednji in Jugovzhodni Evropi vzpostavitev gospodarskega življenja, jo bo Avstrija drage volje pozdravljala.

Volivni boj na Dunaju.

LDU Dunaj, 1. oktobra. (DunkU) Kakor poroča korespondenca »Wilhelm«, so bili na zborovanju krščanskih socialcev v Hietzingu pristaši nasprotnih strank, ki so motili zborovanje, vrženi iz dvorane. Kmalu nato je vdrlo v zborovalno dvorano kakih 50 z bajoneti oboroženih bramborcev, ki so zborovalce dejansko napadli. Napadci so razbili nekaj hišne opreme in šip.

POKRAJINSKI ZBOR SOCIALNE DEMOKRACIJE V ZASEDENEM OZEMLJU

Ljubljana, 1. oktobra. Minole dni se je v Trstu vršil pokrajinski zbor socialnodemokratske stranke. Topot se je ojunatil Tuntar, da je prijel stranko radi njene pasivnosti ob pogromih na Slovence. Tudi ob zadnjem štrajku stranka ni kazala pravega internacionalnega značaja, marveč večkrat čisto italijanskega. Govornik je zahteval, naj v »Laboratoriu« prevladuje internacionalno načelo. Nato je govoril Glanz, ki je opozarjal na velike uspehe slovenskega »Dela«, ki je izmed delavstva iztrebilo nacionalizem. Ustanovi naj se čimprej še hrvaški list, da med hrvaškim proletariatom izkorenini vpliv duhovščine in nacionalistov. Zbor je sklenil, da se v najkrajšem času ustanovi tudi hrvaško socialistično glasilo.

V upravni odbor so bili izvoljeni: Tuntar, Oliva, Visnicher, Malatesta, Jurga, Furlan, Poduje, Glanz, Inwinkl, Tuma in Stofa. Torej domalega slovenska imena. In ta socialna demokracija služi italijanskemu uimperalizmu!

BOLJŠEVIŠKE GROZOVITOSTI V VILMI

»Times« poročajo, da so boljševiki v Vilmi strahovito gospodarili. V enem samem tednu so pomorili 200 oseb. Klanje je vodil jud Skarzinsky. Mnogo oseb so pred usmrtitvijo na grozovit način mučili. 57 ženskam so iztrgali prsi, 30 otrok so polili s petrolejem in zažgali.

Najnovejša poročila.

Demokrati proti ljudstvu.

Belgrad, 1. oktobra. Na današnji seji narodnega predstavništva se je nadaljevala debata o nemirih na Hrvatskem. V svojih govorih so hoteli demokrati naslikati hrvaške kmete kot protidržavne puntarje.

Belgrad, 1. oktobra. Na današnji seji narodnega predstavništva je poslanec Dušan Popović kritikoval govor Stojana Protiča, s čimer pa je slabo uspel, ker je moral obsoditi centralistično politiko demokratov na političnem in gospodarskem polju. — Poslanec Jovo Banjanin je poizkušal dokazati, da v naši državi ne more biti govora o kmetški politiki ter je branil mesta napram vsem. Njegov govor

so večkrat prekinili s svojimi vzkliki kmetški poslanci, ki so naglašali v gotovih primerih izrabljanje vasi po mestih.

Proti militarizmu v naši državi.

Belgrad, 1. oktobra. Danes je pri vojnem ministru posredoval posl. dr. Janko Šimrak radi preganjanja staršev onih vojaških obvezancev, ki se niso odzvali svojim dolžnostim. Protestiral je proti temu, da se preganjajo roditelji, ako se njihovi sinovi nečesto odzvati vojaškim dolžnostim. Vojni minister Jovanović je odgovoril, da je tako postopanje nezakonito in da ne izvira od vojnih oblasti, ker niso za to kompetentne, pač pa od civilnih oblasti.

Demokrati za vojaško diktaturo.

Belgrad, 1. oktobra. Debata o nemirih na Hrvatskem se bo jutri nadaljevala. Prijavljenih je še 8 govornikov. Končni rezultat te debate še ni znan. Medtem se je konstatiralo, da je bila dr. Vesničeva izjava ob početku debate o interpelaciji poslanca Bukšega sestavljena pod vtisom demokratov in da so demokrati branili teze dr. Vesniča. Vsi govorniki parlamentarne zajednice so naglašali neupravičenost Vesničeve izjave. Kako bo ta debata vplivala na položaj Vesničeve vlade, se še ne ve. Mogoče je, da dobi vlada radi tega vprašanja nezaupnico od parlamentarne zajednice in da z ozirom na to poda ostavko, ali pa da pride do kompromisa. Pri tem je treba poudariti, da so demokrati z Krizmanom zahtevali, da se v gornji Hrvatski uvede neka vrsta vojaške diktature.

Volivna mesta.

Belgrad, 1. oktobra. Državni svet nadaljuje hitro svoje delo urejevanja volivnih mest. V celi državi je določenih 6000 volivnih mest.

Pred rusko-poljskim mirom.

Berlin, 1. oktobra. Rusi so v vseh točkah popustili. Mir s Poljsko bo skoro zaključen. Boljševiki se samo upirajo zahtevi po splošni demobilizaciji rdeče armade ter zahtevajo ljudsko glasovanje v vzhodni Galiciji. Ravnotako zahtevajo, da se Poljska ne vmešava v vprašanje Ukrajine in Bele krajine. Mir bo sklenjen najbrže dne 5. oktobra.

Nov poraz boljševiške armade.

Lvov, 1. oktobra. Poljaki so podvzeli veliko ofenzivo pri reki Pripiatu. Četrta Boljševiška armada je uničena. Mesto Sarni je zavzeto. V tem oddelku sta vjeti dve diviziji in sto topov. Nasproti temu so boljševiki podvzeli ofenzivo pri Grodnu, kjer so zbrali 100.000 mož.

Kuga v Rimu.

Rim, 1. oktobra. Tu se pojavilo nekoliko slučajev kuge. V mestu vlada radi tega panika. Podvzete so vse potrebne sanitarne mere.

Politično poslanstvo žensstva

Kjerkoli že imajo ženske volivno pravico, opazamo, da število ženskih poslank in ženskih političnih delavk daleč zaostaja za moškimi poslanci in politiki. Celo na Angleškem, kjer stoji ženska izobrazba na višku in kjer so si bile ženske izbrale naravnost anarhistična sredstva za dosego volivne pravice, je o prvih volitvah, ko so imele ženske volivno pravico, prišla v parlament samo ena ženska zastopnica. Temu se ni čuditi. Kajti prvič je današnja politika ženski že po naravi zelo tuja, drugič je ženska izobrazba ravno v temeljnih vedah politike: pravo, narodnem gospodarstvu, sociologiji in zgodovini nasplošno pomanjkljiva in tretjič manjka ženski v politiki praktična šola, izkušnja.

Danes, ko se ženska v danih razmerah ne more in ne sme izogniti državljanški dolžnosti, ki se ji pravi volivna pravica, ne sme in ne more odreči soodgovornosti in sodelovanju za skupno dobrobit; je nujno potrebno, da se žensko kolikor mogoče globoko zave svoje nove naloge v politiki in se zanjo vsposobi. Ženska volivna pravica namreč nima pravega zmisla, ako se ženska udeležuje volitev le kot volivka pod izključno moškim vodstvom brez lastne volje in lastnih gesel, ako ne nastopa tudi kot kandidatinja in ne sodeluje v zakonodaji. Za zavedno, samostojno, aktivno politično delo je pa prvi pogoj znanje, veliko znanja. Poleg temeljite splošne izobrazbe mora biti politik in poslanec podkovan zlasti v gori navedenih znanstvenih panogah in biti izvežban tudi v praktičnem socialnem in političnem delu. Le tak politik se more trajno uveljaviti v političnem metazu in le tak more uspešno služiti stvari, ki jo je izbral za svojo in se ji posvetil. Politika je eden najtežjih poklicev in zahteva najresnejše izobrazbe in izkušnje. To dobro vedo in

vpoštevajo jako soc. demokratje, ki imajo v svojih vrstah vedno odlične politike ali vsaj temeljite teoretike. Ravno tem se imajo zahvaliti, da se njihova sicer zgrešena stvar toliko časa in tako drži, kakor se je držala do zadnjega.

Ako pa ti pogoji veljajo za moške, veljajo še mnogo bolj za ženske, ki se morajo poleg drugega boriti tudi v večjo ali manjšo nedobrohotnostjo in omalovaževanjem, ki se po tisočletni predaji rveljavlja nasproti ženski kot javni delavki. Tega se moramo dobro zavedati tudi pri nas, ako hočemo, da bo naša stvar našla v ženski novo moč in pomoč. Zaenkrat sicer ostane jugoslovanskemu žensstvu velika politična arena: parlament, zaprt, toda pri tem ne bo ostalo in treba je, da se naše žensstvo že sedaj udeležuje v politiki in se temeljito pripravi na poznejše kolitične naloge. Vrhutega je pa nam Slovenkam vstop na ožje politično poprišče: v občinski zastop že sedaj zagotovljen. Zato moramo s politično izobrazbo žensstva tembolj hiteti.

Predvsem moramo skrbeti, da dobimo večje število za politični poklic primerno in temeljito izobraženih žena. Tu prihajajo v poštev le najmožnejše, odlične sile. To žensstvo naj se napoti na študij prava ter zgodovine. Sedaj, ko imamo že dosti ženskega srednješolskega naraščaja in vseučilišče doma, so zunanji pogoji za to brez drugega dani. Poleg visokošolskega študija naj se pa to žensstvo seznanja tudi s praktičnim delom v naših socialnih in političnih organizacijah, v vseh parlamentarnih pravilih in običajih, vadi naj se v govorništvu in debati. Vse to je zelo važno in ženska, ki natančno pozna parlamentarna pravila in običaje, bo kmalu izgubila vsako boječnost in bo z enako gotovostjo nastopala na shodih in jih vodila kakor moški. Ako pa ženska ne ve jasno kaj in kako in čaka sproti na pomoč moških, je seveda negotova in zmedena. Tudi noben moški politik ne pade zrel z drevesa.

Na ta način bi kmalu imeli zbrani krog ženskih političnih voditeljic, ki bi v danem slučaju v prvi vrsti prihajale v poštev kot kandidatkinje za poslanke oziroma kot občinske odbornice.

Toda v tem ne bi bilo še vse doseženo. Mi potrebujemo v ženski politični armadi tudi nižje častnike in podčastnike. Sem spadajo vse inteligentne ženske z zadostno izobrazbo in zanimanjem. Zato bi bilo treba političnih tečajev za širše ženske sloje, kjer bi se poleg splošnega pregleda in glavnih pojmov o gori navedenih vedah učilo govorništvu in parlamentarna pravila. Obiskovalke teh tečajev naj bi potem zanesle politični zmisel in politično zanimanje med najširše ženske in splošno ljudske sloje.

Eno pa moramo poudariti, ko se zavzemamo za aktivno delovanje žensstva v politiki in za vzgojo in izobrazbo zanj: Ženska v politiki ne sme nehati biti ženska. Tisto tiho in blago, usmiljeno in dobrotno, tajno in sveto in mirno mora v njej ostati neoslabljeno, vse to in ravno to mora prevečati vse njeno politično delo in ravnanje. Žena mora politični boj omiliti in opleneliti, ona mora biti v zakonodajnih zastopih probudnica, vselej pa goreča pospeševalnica zakonov, ki se zavzemajo za male, zapuščene, slabe in bolne, ki ščitijo slabijega pred močnejšim, ki zagotavljajo vzgojo mladine v večnolepih in večnotrajnih krščanskih nra-vnih načel, ki ščitijo družino pred vsako drzno rušiteljsko roko, ki stremijo za razorožitvijo in mirom. Nikoli ne smejo ženi postati politika in politične časti cilj ob sebi ali sredstvo za osebno korist marveč se mora v politiki smatrati vsikdar le za služabnico stvari, kateri služi kot služabnica splošne blaginje.

Ako bo ženska svoje politično poslanstvo prav umela, potem bo zgodovina blagoslovila dobo, ko je ženska vstopila na politično poprišče.

Naši v Južni Ameriki.

Velike razvojne možnosti, ki jih ima naša država, se izpolnjujejo s tem, da imamo v daljni tujini jake, vplivne in zavedne naše naselbine, s pomočjo katerih bi mogli razviti veliko in bogato prekomorsko trgovino. Predpogoj te trgovine pa je, da imamo s temi našimi »kolonijami« zvezo in da se saj približno tako znanjamo za nje, kakor se oni za nas. Ker Jugoslovenci v Južni Ameriki niso samo veliki in vplivni trgovci ter podjetniki, temveč tudi naravnost vzorni rodoljubi. Ze iz čisto idealnega narodnega stališča je naša dolžnost, da prenehamo s svojo čordandajo brezbižnostjo napram njim in da razmujeno popravimo. Kol skromen prispevek poznavanja jugoslovanske delavnosti in žilavosti v Južni Ameriki, naj služijo te vrstice.

Svoj patriotizem, ko tudi svojo moč so Jugoslovenci v Južni Ameriki posebno lepo dokazali za časa svetovne vojne in njih uspešno delo za naše osvoboditve in uedinjenje hočemo na kratko pomeniti.

Že leta 1915. je bila osnovana za Južno Ameriko »Jugoslovanska narodna obrana«, ki je imela glavni namen, organizirati vse Jugoslovane v Južni Ameriki, propagirati idejo ujedinitve vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo, podpirati junaški boj Srbije in Črne gore z denarjem ter nabirati dobrovoljce. Vsled izredne zavednosti se je organizacija kljub veliki oddaljenosti posameznih naselbin hitro izvršila in že leta 1916. je bila popolnoma gotova. Ni bilo Jugoslovana, ki bi ne bil član »Jugoslovanske Narodne Obrane« in zato pomeni statistika obrane tudi štetje Jugoslovenov v Južni Ameriki.

Ker je največ Jugoslovenov v državi Chile, zato je bila tudi naprava Obrane v glavne mestu Chile v Valparaizu. Močni centri Obrane pa so bili v Autofagasti, Punta Arenas in Buenos Airesu v Argentini. Poleg tega so bila osnovana številna in dobro uspešajoča društva, takozvani **organci** v Valparaizu je bilo društvo »Velebit«, v Iquique »Lj. Gaj«, v Toconila »Strosmajer«, v Calama »Stanko Vraz«, v Santiago »Triglav«. Vsega pa je bilo samo v državi Chile 11 društev in sedem podružnic. Argentinija je štela šest društev in dve podružnici, Bolivija tri društva v Oruro (»Ivan Mažuranič«), v Potosi (Kačić-Miošić) in v Uyuni (Jovan Škerlić), »Trst« v Montevideo, dočim je za Paragvaj bilo društvo »Primorec«, v Asuncion in v Peru v mestu Gerro de Pasco društvo »Gundulič«. Poleg društev in podružnic pa so propagirali tudi časopisi našo stvar. V Autofagasti je izhajal list »Jugosl. država«, v Punta Arenas »Jugoslav. domovina«, v Buenos Airesu pa »Jadran«. Omeniti je končno treba, da je osnovala Obrana tri šole, ki so bile moderno urejene in za razvoj naše mladine največje važnosti.

Tako organizirani so Jugoslovani v Južni Ameriki svojo patriotsko nalogo vršili v polni meri, kljub temu, da so avstro-ogrski konzulati skušali na vse na-

čine, ovirati delovanje Jugoslovanske Narodne Obrane, toda popolnoma brez uspeha. Nasprotno! Jugoslovanska Narodna Obrana je dosegla popolno priznanje tudi od vlad Južne Amerike ter so že leta 1916. njene legitimacije veljale kot veljavni dokumenti, ki so popolnoma nadomestili avstrijske potne liste. Naši zavedni kolonisti so faktično bili tako prvi, ki so dosegli oficijalno priznanje neodvisnosti vsega jugoslovanskega naroda.

Velik uspeh Jugoslovanske Narodne Obrane je utemeljen v ugledu in poštovanosti njenih članov. Mnogi so darovali na leto parkrat po 10.000 dolarjev. (Baburizza, Moro in Mihanović), marljivo pa so nabirali vsi brez izjeme. Delo Jugoslovanske Odbora v Londonu je bilo mogoče edino radi velikih podpor, ki jih je pošiljala Južna Amerika, ki je redno dala vsak mesec 10.000 frankov v zlatu. Poleg teh rednih podpor pa je prejel londonski odbor velike izredne podpore, ki so dostikrat dosegale višino 50.000 zlatih frankov. Enako so Južno-Amerikanci silno podpirali srbsko-črnogorski Rdeči križ in mu samo eno leto poslali preko 200.000 dolarjev. Poleg tega pa je vodila Jugoslovanska Narodna Obrana na svoje stroške vso intenzivno propagando za naše ujedinjenje in osvobodjenje in dosega naravnost proti mednarodnemu pravu oficijalno priznanje svojega obstoja.

Enako je imelo dobrovoljsko gibanje lep uspeh, kar najzgovornejše dokazuje »Jadranska legija«, ki je bila po večini osnovana iz kolonistov Južne Amerike.

Dasi najbolj oddaljeni od domovine, so ostali kolonisti v Južni Ameriki vendar njeni najbolj zvesti sinovi, ki so bili v najtežjih časih najsigurnejša opora naše nacionalne misli. Samo za nas je, da so nam podpora tudi sedaj, ko je dosežena naša svoboda. Da oni to hočejo, je gotovo, saj je naša mlada država mnogim tudi plod njihovega dela.

**Zavedni Korošci bodo 10. oktobra vsi do zadnjega oddali
bele glasovnice!**

Borza.

LDU Curih, 30. sept. (ČTU) Devize. Berlin 9.95, Holandija 193.90, Newyork 622, London 21.75, Pariz 41.55, Milan 25.90, Bruselj 43.60, Kodanj 89, Stockholm 124.50, Kristianija 89, Madrid 91.50, Buenos Aires 230, Praga 8.25, Belgrad 21, Zagreb 5, Budimpešta 2, Dunaj 2.70, avstrijske žigosane krone 2.30. — LDU Dunaj, 30. sept. (ČTU) Devize. Amsterdam 8600, Berlin 516.50, Curih 4300, Kristianija 3800, Kodanj 3800, Stockholm 5400. Valute. Nemške marke 510.50, rumunski lei 515, bolgarski lei 380, švicarski franki 4275, francoski franki 1850, italijanske lire 1190, angleški funti 920, ameriški dolarji 270, carski rublji 280. V prostem prometu: Zagreb 253—274, Budimpešta, plačila v poštnohranilničnih nakazilih 96—106, plačila v žigosanih kronah 96—106, mažarske žigosane krone 97 do 107, Praga 410—436, Varšava in Krakov, plačila v poljskih markah 100—114, češkoslovaške krone 5000ski 408—434, manjši bankovci 408—434, novi jugoslovanski dinarji 1010—1060. — Praga, dne 30. septembra. (ČTU) Devize. Amsterdam 2368.60, Belgrad 252, Zagreb 62.75, Dunaj 23.37. Valute. Jugoslovanski dinarji 248, avstrijske krone 22.37. — LDU Belgrad, 30. sept. Valute. Ameriški dolarji 29.50 do 29.75, nemške marke 49.50—49.75. Devize. Dunaj 9.60—9.70.

Gospodarstvo.

g Obrtno pomožno društvo r. z. z o. z. v Ljubljani javlja vsem svojim članom, vložnikom in dolžnikom, da je stopilo z dnem 1. oktobra glasom sklepa občenega zbora z dne 19. avgusta 1920 v likvidacijo in pozivlja vse vložnike, da do 31. dec. 1920 dvignejo svoje vloge, oziroma da se izjavijo do istega roka za prenos njih vlog na Obrtno banko, ki je prevzela likvidacijo »Obrtno pomožnega društva«. Vsem vložnikom, ki bi do danega roka ne dvignili svojih vlog, naznanjamo, da bomo njih vloge po preteklem roku prenesli na Obrtno banko. Vsi dolžniki se pozivljajo, da poplačajo svoje dolgeve ob zapadlosti, oziroma najkasneje do 31. dec. 1920. Na razpolago je vsem dolžnikom, da zaprosijo pri »Obrtni banki« za prenos danih posojil na Obrtno banko, ki bo pri zadostnem kritju radevolje dovolila potrebne kredite. Delež se bodo izplačali po izravnanem računu Obrtno pomožnega društva, o čemer jih bo Obrtna banka potem oglasa v časopisju obvestila. — Likvidacijski odbor Obrtno pomožnega društva r. z. z o. z. v Ljubljani v likv.

g Novi zlati rudniki v Rusiji. Kakor poroča nemški strokovni list »Metalle und Erze«, so v Rusiji v zadnjem času odkrili znatne nove zlate rudnike. Tako v zgornjem teku Amu-Darja in njegovih pritokih, dalje v let-Darji in Jagauju, v usurijskem pokraju, v dolini reke Imeni in v dolinah sibirskih rek,

Športni teden.

Včeraj so se končale vojaške prvenstvene tekme. Izidi so nastopni: Pri borbi z vrvjo je zmagal Dravski artiljerijski polk.

Skok v daljavo z zaletom: 1. Podporučnik Zobec (Dravski art. polk) 5.14 m, 2. pitomac kapral širok (II. art. podoficirska šola 4.78 m, 3. kapral Vodišek (podoficirska šola) 4.62 m.

Skok v višino z zaletom: 1. Pitomac kapral širok (II. art. podoficirska šola) 1.42 m, 2. podporučnik Zobec (Dravski artiljerijski polk) 1.40 m, 3. kapral Mihajlič (II. art. podoficirska šola) 1.37 m.

Tek na 110 m z zaprekami: 1. Pitomac kapral širok (II. art. podoficirska šola) v 21.9 sek., 2. redov Czik (39. peh. polk) v 24 sek.

Tek na 400 m: 1. Pitomac kapral širok (II. art. podoficirska šola) 63.7 sek., 2. redov Radivoj Gjerič (letalska eskadrila) 60.6 sek., 3. redov Josip Poldrugovac 68.9 sek.

Tek na 1000 m: 1. redov Petrovič (40. peh. polk) 3 min., 31.3 sek.; 2. redov Kobrovič (40. peh. polk) 3 min., 39 sek.; 3. redov Brkovič (39. peh. polk) 3 min., 39.1 sek.

Štafeta 100 m × 4: Štafeta II. art. podoficirske šole 55.6 sek.; 2. štafeta 40. peh. polka 59 sek.; 3. štafeta 39. peh. polka 59.3 sek.

Metanje ročne granate: 1. redov Jovanovič (dravski art. polk) 39.75 m, 2. Marič (dravski art. polk) 39.29; 3. redov Ivanovič (dravski art. polk) 37.98 m.

Metanje ročnih granat na cilj na 30, 40 in 50 m: 1. redov Obrenič (40. pehotni polk); 3. kapral Radojevič. Metanje ročnih granat na cilj je bilo zelo dobro, ker so vsi vojaki skoraj dosegli cilj.

Po lahko-atletičnih tekmah je bila prvenstvena nogometna tekma med moštvom 39. peh. polka proti moštvu II. art. podoficirske šole. Zmagalo je moštvo II. art. podoficirske šole s 3 : 0.

Športne vežbe vojakov dravske divizije so se pričele lani na Koroškem. Letos so se v okvirju športnega tedna priredile tekme za prvenstvo dravske divizije. — Vključ kratkemu treningu so bili uspehi vojaških tekem zelo povoljni. Drugo leto se nameravajo prirediti tekme vojakov armije in eventualno tekme vse jugoslovanske vojske.

V včerašnjem poročilu se je vrnila pomoč: Pri teku na 100 m je dospel prvi pitomac kapral širok (II. art. podoficirska šola) v 12.4 sek. (in ne 12.7 sek.). A. Z.

Zasedeno ozemlje.

z Buzet. V Štrpedu pri Buzetu je umrl 80 letni starček Danko Flego-Mezič. Pokojnik je spadal med prve boritelje za našo narodno stvar. Blizu mu spomin!

Razno.

r Žetev na Francoskem. Kot poroča »Figaro«, znaša letošnja francoska žetev 63 milijonov kvintalov. Ta količina zadostuje za kruh francoskega prebivalstva do prihodnje žetve, a v resnici samo za kruh.

Sarajevo, 28. sept. Iz krogov težaške stranke se doznava, da postajajo odnosi v stranki zadnje dni zelo napeti, tako, da je pričakovati popolnega razsula stranke. Velika večina pristašev je izgubila vso vero v Narodni klub, s katerim je vodstvo hotelo vzdrževati več kot formalne zveze. Pristaši stranke so nezadovoljni s pisanjem strankinega glasila »Hrvat«, ker je hrvatska zajednica zavzemala popolni federalizem ki bi žrtvoval bosanske Hrvate Veliki Srbiji. V krogih tukajšnjih Hrvatov vlada enodušno mnenje, da je edina mogoča rešitev, zlasti kar se tiče državno-pravnega položaja Bosne in Hercegovine, ako dobe pokrajine najširše legislativno in eksekutivno avtonomijo. Za to zahtevo se zavzema zlasti katoliška inteligenca in frančiškani, ki se zadnje dni čim dalje tesneje oklepajo ljudske stranke.

r Angleški filozof Herbert Spencer in biljard. Angleški filozof Herbert Spencer, ki je jako dobro igral biljard, je bil v londonskem Athenaeumu vsled tega večkrat obćudovan in je bil na to znanost tako ponosen kakor na svojo slavo kakor filozof. Nekoč se mu je v oni dvorani predstavil mlad mož, ki je bil na glasu kakor izvrsten biljardni igralec. Spencer ga je precej povabil na partijo. Začela sa igrati. Mladi galec je bil izprva nekoliko v zadregi, da ima igrati s slavnim Spencerjem in se ni v svoji moči pokazal mahoma. Ali kmalu je začel igrati z vsem ognjem in Spencerja daleko prekosil. Spencer je bil kar užaljen, ko so navzoči klubovi člani čestitali mlademu igralcu, pa je pikro pristavil: »Poslušajte, mladi gospod: Primer na spretnost v igri na biljard je znak dobre vzgoje, ako pa umeje kdo tako dobro igrati ko Vi, potem to priča, da svoja mlada leta slabo izkorišča.«

Narodno gledališče.

Drama:

Sobota, 2. okt. — »Hasanaginica«. B. Nedelja, 3. okt. — »Za narodov blagor«. Izven.

Ponedeljek, 4. okt. — »Antisa«. C. »Pygmaliona« bo igrala ruska dramska družba g. Muratova. Da bo občinstvo predstavi lahko sledilo, bodo na razpolago obširni izvlečki vsebine.

Opera:

Sobota, 2. okt. — »Faust«. E. Nedelja, 3. okt. — »Glumaci«. »Kraljica lutk«. Izven.

Ponedeljek, 4. okt. — Zaprto.

V dramskem gledališču se pripravlja Shakespeareov »Sen kresne noči« v Zupančičevem prevodu. — V operi se pripravljajo »Hofmanove pripovedke« francoskega skladatelja Offenbacha.

Prosveta.

pr Uprizoritve slovenskega nar. gledališča v Mariboru v zadnjem tednu niso pokazale kakšne dovršenosti, če že naj izvememo drugo predstavo »Hlapcev«, kjer se je g. Skrbinek (Jerman) za spoznavo poboljšal. 22. sept. t. l. so igrali iz lanskega sporeda: Maksim Gorkij, »Na dnuc«, slika v štirih dejanjih, v slovenskem prevodu Pavla Golčca. Kakor lani, tako tudi letos igralci drami niso bili kos. Globoko-filozofsko zamišljeno delo je šlo malo da ne neopaženo mimo nas, bile so pač kostimirane besede. Težavna reč je igrati »Na dnuc« v smislu in dejanju, zato smo videli mi le igralski poskus. — 25. sept. t. l. sta se veselja solzila galerija in parter (lože so bile precej prazne). Dolčas je že bil po Krpanovi kobili; umestno je bilo menda, da se po sili pregnana iz Ljubljane, prepelje v Maribor. Zato je imel čast prikazati se na odru Karl Costa z »Bratom Martinom«. Jojmene, to je bila posebna reč! Lipče Črviček (g. J. Povh), ki je igra tudi režiral, kar ni mogel z odra, tako sta se spogledavala z občinstvom. Kapljice za gledališko blagajno so morda že takšne kobilarke igre, zato pa nasprotujejo sploh vsemu, kar bi se naj uprizarjalo in gojilo na poštenem gledališkem odru. Ako si hoče slovensko narodno gledališče v Mariboru ohraniti ugled in dobro ime, naj ne stopi več pred nas s takšnimi šablonskimi predstavami. Nič boljšega tudi ne moremo povedati o Engel Horstovi: »Pereant možje« (uprizoritev 26. sept. 1920 iz lanskega sporeda), dasi je burka spretnejšega kova. Škoda časa in sploh vsega za takšne neumetniške plitvosti. Mi jih ne maramo, niso za nas in jih za vedno odločno odklanjamo. — Josjo Josta.

pr Ludvig Anzengruber: Samski dvor. Igrakaz v štirih dejanjih. Slovenski Fr. Kobal. — Uprizorilo slovensko narodno gledališče v Mariboru dne 21. sept. t. l. — Vsečina: V vasi ob jezeru gospodari s številno družino samska Francka Lavričeva, bogata posestnica. Za ve-

likega hlapca ji je prišel služiti pred kratkim Lovre Mrak. Ko spoznata Francka in Lovre, da sta drug drugemu naklonjena, si izpovesta ljubezen. Lovre je prvi, ki ga Francka pozna in ljubi, in enako zadržilo ji da Lovro o sebi. Domači župnik pa ve, kaj se spleta med njima. Lovreta pozna iz župnije, kjer je prej služboval in mu je znano, da je imel Lovro z Zaslankino Reziko, bajtarsko hčerjo, nezakonskega otroka. Francka se odpelje k nji, spozna položaj in izprevidi, da ji je Lovre res lagal. Reč postane težavnejša ter malce zagonetna, ko pošlje Francka Lovreta ob hudi uri čez jezero po ribe z izgovorom, da jih rabi za postno večerjo, kamor sta povabljeni župnik in učitelj. Lovre se srečno povrne, Francka se umiri. Lovre je odpuščen iz službe. Rezika pride prosit, naj ji odzame Francka Lovretovega otroka, kar tudi res stori. — Igra je primerna, da se uprizori na boljših podeželskih odrih. Ne vsebuje pa kakšne posebne dramatične sile in vrline, in zaostaja za prvimi Anzengruberjevimi deli, ki ga v njegovih posebnostih vendar še očituje. — Tembolj nas je razveselila predstava sama. Bila je to predvsem igra g. Viki Podgorske (Rezika) v II. dejanju, kjer se je tako strnila z igrano vlogo, da je dalje časa nismo mogli spoznati in sploh ne verjeti, da je res ona. Skoro do odtenkov zgrajeno je bilo takrat njeno igranje, le tuintam jo je izdal njen navaden glas, ki pa ga drugače nismo nikjer slišali. Na žalost se je pri zopetnem nastopu v IV. dejanju nekoliko poslabšala. To je bila igra, »notranjost, iztisnjena na površino obraza in telesa.« Prav dobro je podal hlapca Matija g. Povhe, z resno voljo in pravim umevanjem. O Lovretu Mraku, g. M. Skrbinek, pa ne morem mirno reči, da je bil res naš »fant od fare«. Ze malo pregosposki se nam je zdel kljub krivcem na klobuku. Bo že sam vedel, kako bi bilo boljše. Pri Francki g. Bukšekove nismo opazili ničesar novega, v kolikor nas ni seznanjala s starim znanjem. Slično g. Dragutinovičeva. Zemljanka gđ. Pečkove je bila nenaravna in pretirana. G. Rasberger je učitelja po šablonsko ukrotil. Župnik, g. Šimenca, je bil celotni sliki primeren in še dokaj dober; izpopolnjevali sta jo tudi režija in scenarija. Ponazoritev viharja, groma in bliska pa je bolje, da izostane, če res boljša ni mogoča. Naj se temu vendar že odpemore, da se nam ne bodo vsiljevale takšne neskladnosti, ki igro kvarijo in motijo.

Josjo Josta.

pr »Maska«, gledališka revija. Št. 1. Prva številka novega gledališkega lista, ki ga izdajajo naši igralci, je izšla. Precej drzno in hvalevredno podjetje, ki se lansko leto na Hrvaškem ni obnesla, a kot vse kaže, se pri nas bo. S tem smo stopili za en korak naprej in »Masko« z veseljem pozdravljamo. Naslovno risbo je zelo posrečeno izgotovil slikar g. Franc Kralj. Vsebinska revija je zelo mnogovrstna in se dotika vseh vprašanj. Zanimiva sta pregleda dela v naši drami in v naši operi v sezoni 1919/20, istotako tuči poročilo o dramski družbi g. Muratova. List je posvetil svojo pozornost tudi pokojnima igralcema Verovski in Borštniku in je prinesel v njih članke in slike. »O moderni režiji« piše g. Milan Skrbinek, ki prinaša tudi daljše poročilo o tržaškem slovenskem gledališču, ki so ga vvpelili laški nestrpneži; razvaline Narodnega doma kaže pridejane slike. Zanimive so drobtine na koncu lista in vestnik. List prinaša tudi repertoarje vseh jugoslovanskih gledališč. Izhajal bo vsakih 14 dni in stremi za tem, da se razvije v enega najboljših gledaliških listov. Posamezna številka stane 8 K. Celoletno 140 K. Vsem, ki se zanimajo za gledališka vprašanja, ga toplo priporočamo.

Cerkveni vestnik.

c Rožnivenška pobožnost v mestni župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. V soboto popoldne ob 2. uri naznani zvonjenje začetek pobožnosti in porciunkulskih odpustkov. V nedeljo (rožnivenški) se prično sv. maše ob pol 5. — Ob 6. uri govor in farna sv. maša. Ob pol 10. uri govor in slovesna peta sv. maša (Missa seraphica) z orkestrom. Popoldne ob 2. uri govor in litanije Matere Božje. Ob 5. uri govor, rožnivenška procesija, sv. rožni venec in slovesne pete litanije Matere božje ter zahvalna pesem. Odpuški se zamorejo prejeti do nedelje zvečer in se lahko darujejo v korist dušam v vicah.

c Nova slika. Pretekli dni je dobila župna cerkev v Dobrniku novo krasno sliko sv. Frančiška Asiškega. Naslikal jo je na platno znani domači umetnik-profesor preč. g. Gašpar Porenta. Delo hvali mojstra. Slika je originalno moderno delo, a popolnoma na mestu za cerkev. Uprizorja svetnika na alvernski gori ob priliki stigmatizacije. Tako jo je mogel naslikati le umetnik, ki se je uglobil docela v dejanje. Ta sloka, koščena postava! Obraz uprt nepremično v serafa oziroma keruba s podobno križanega »Sina človekovega«. Vsaka najmanjša poteza svetniškega telesa

govori glase: »Moj Bog in moje vse.« Po-
sešno lepo je uspela mesečna noč v na-
sprotnju z žarom, ki prihaja od nebeške pri-
kazni. Okvir je tudi čisto modern: neob-
delan broniran smrekov les, pa lepo v so-
glasju s sliko. Naj bi prišel strokovnjak, ki
bi sliko umetniško ocenil.

c Unijati in pravoslavje. Sarajevska
»Jugoslavija« je nedavno objavila to-
le: »V Beatenbergu (Svica) bi se imela sestati
konferenca odposlancev pravoslavne cer-
kve in onih unijatov, ki hočejo med unijati
započeti akcijo, da se odcepijo od katoli-
ške Cerkve. Na posvet je imel iti tuzlanski
episkop Ilarion Radonić, dr. Vojislav Ja-
nčić in Stevan Dimitrijević, prof. begrad-
skega vseučilišča. Ne vemo, koliko je isti-
ne na tem. Eno pa je treba poudariti: V
novi naši državi je katol. episkopat pripo-
ročal veliko ljubezen, s katero naj se ure-
de naši odnosi proti pravoslavni duhov-
ščini, prepričan, da se bo doseglo toli za-
željeno edinstvo je s tem, če se po eni plati
goji ljubezen, druge strani pa se globoko
proučavajo nauki in praksa krščanstva v
okrilju ene in druge cerkve. V tem duhu
so se vsili tudi sestanki s pravoslavni
svečeniškimi brati.

Sodišče in policija.

s Sin proti materi. Pred okrajnim so-
diščem se je odigrala te dni zelo žalostna
povest. Tam nekje na Barju ima stara že-
na Frančiška sina, katerega je obkregala,
ker je prišla na to, da ji je sin, podpihovan
od neke druge ženske, kradel razne stvari.
Ob tej priliki je rabila nekaj krepkih be-
sed, katere je sin prenesel dotični M. A.
Pri razpravi je sin pričal proti materi, ki
je bila temeljem sinovega pričevanja obso-
jena na 50 kron globe, oziroma na dva dni
zajora.

s Nepremišljena huda obdolžitev. Ivan
Gašperlin je obdolžil Gospoda Matija Vad-
njala, kjer je to sprila neka priča, da
je prodajal Seljakove gamaše neki ženski
v Kranj. Gašperlin je rekel priča, naj to
pove gospodu Seljaku. Gospod Matija
Vadnjali je povedal, da ga Gašperlin so-
vrača in da bi bil zaradi tega lahko izgu-
bil službo. Razpravljajoči g. svetnik Potra-
to je strankama prigovarjal spravo, nakar
je Gašperlin izjavil, da obžaluje, ker je ta-
ko govoril in da on o tem nič ne ve, da bi

bil gospod Vadnjali jemal usnje in prodajal
gamaše v Kranj in da plača stroške. Ker
se je g. Vadnjali s tem zadovoljil, je g. svet-
nik Potrato razglasil oprostilno razsodbo.

s Tatvina medu. Posestnik Ignac Do-
lenc iz Smarce je spravil nekega večera
okoli 100 kg medu (sativja) pri gostilničar-
ju Francu Orehek v Moravčah. Pri sprav-
ljanju medu so bili navzoči trije fantje, ka-
teri so tudi deloma pomagali. Ko je bilo
delo zaključeno, je Dolenc zaprl shrambo
in vzel ključko seboj. Fantov se je polastila
nepremagljiva sladkosrednost in dva sta
šla precej poizkušat, če bi ne bilo moč
vrat odpreti, kar se jima je tudi posrečilo.
Poklicala sta nato še tri tovariše in vsak
je odnesel nekaj satovja kar v rokah. Od-
nesli so vsi skupaj okoli 11 kg medu, vred-
nega 396 kron. Fantje se pa niso dolgo ve-
selili medu, ker so jih orožniki drugi dan
prišli in fantje so precej poravnali škodo
in vrnil med, ker se ga zvečer niso upali
jesti, boječ se, da bi jih v temi ne zastru-
pile čebele.

s Eji, ti dijak! Bleiweisova cesta je ne-
varna veseljakom, kar sta čutila i teh no-
čeh neki medicinar in neki tehnik, katere
sta bila naznanjena pristojnim oblastem,
ker sta v precej vinjenem stanju na ves glas
kričala in motila spanje visoki gospodi,
katera stanuje v palačah ob tem bodočem
ljubljskem »Ringu«.

s S kolesom povozil je v Mostah Fran-
ce Luštik ob pol 9. uri zvečer 8 letno Ma-
rijo Wosner. Neprevidni kolesar je vozil
brez luči.

s Če je mesar prevesel. Mesar Rudolf
Zajc je bil prevesel na Valvazorjevem trgu
in je privabil stražnika, ki ga je posvaril,
kar je Zajca tako razjarilo, da je pričel
preklinjati in posovati stražnika s smrkv-
cem in da je še premlad za njega.

s Kolo ukradeni je bilo pleskarju
Francu Sornu. Ukradeni kolo je bilo črno
pleskano in je vredno 2000 kron in je imelo
na zadnjem plašču veliko krpo.

s Napad v Tivoliju. Ko je vozil pred
kratkim Kušarjev hlapec Lojze Schwen-
ter od hotela Tivoli proti mestu, sta pri
brezovem gozdiču v bližini bajerja skočila
izza drevov dva vojaka h konju, ga prijala
za uzo in zakričala: »Kamo tiraš!« Vpra-
šala sta ga, ako ju hoče peljati nazaj proti
hotelu Tivoli, nakar je odgovoril, da ju na-

zaj ne pelje, pač pa v mesto, če bosta pla-
čala. Eden izmed vojakov mu je nato za-
klical: »Majka ti švabska, ja ču ti platiti!«,
nakar je Schwenter udaril po konju in je
zdirjal proti mestu, vojaka sta pa zbežala
v gozd.

s Cerkveni rop v zasedenem ozemlju.
Orožniki so aretirali 29. septembra v Bo-
hinjski Bistrici Janka Turidija in Janka
Brkiča iz Zagreba, ker sta imela pri sebi
srebrno stojalo od ciborija in ciborij, vsled
česar sta osumljena, da sta najbrže v zase-
denem ozemlju izvedla cerkveni rop. Are-
tirana Zagrebčana sta bila izročena držav-
nemu obmejnemu komisarijatu na Jeseni-
cah.

s Posledice plesne veselice v Mačah.
V hiši posestnika Toneta Aleša v Mačah
pri Predvoru je bila plesna veselica. Ob
1. uri ponoči, ko so se plesalci že naveličali
plesa in so bili že zelo »židane« volje, so
se sprli Tone Brolih, Jože Weisen, Fran
Stružnik, Jože Dovič in Janez Vreček z
Jurijem Oreharjem, Janezom Nagličem in
Janezom Jekovcem. Precej, ko se je pri-
čel prepri, je eden ugasnil luč; iz prepri
se je razvil pretep. Z nožem in z volovsko
žilo je bil težko poškodovan na glavi in
na hrbtu Janez Naglič. Z nožem je bil ra-
njen tudi Tone Brolih. Med pretepom je
izgubil Naglič zelen žametast klobuk, vre-
den 400 kron.

s Hud mož. Dne 26. septembra sta se
v Vižmarjih št. 35 sprla v hlevu France
France Ločnikar in njegova žena Franči-
ška. Ločnikar se je tako razhudil, da je z
vilami udaril svojo ženo po glavi.

s V Ljubljani prijeli tat. Dne 27. sep-
tembra je bil aretiran nevaren tat Jože
Susteršič iz Vižmarjev, ki je ukradel me-
seca avgusta posestniku Leopoldu Habetu
v št. Vidu 2500 kron vredno kolo. Dalje je
Susteršič ukradel železničarju Edmundu
Goleju iz Vižmarjev za 100 kron saharina.
Zusteršič je tudi osumljen, da je trgovcu
Antonu Eckerju v Ljubljani, pri katerem
je služil, ukradel več stvari.

s Surovost. V nedeljo dne 26. septem-
bra okoli 9. ure zvečer je prišla Ivana Ko-
žuh iz Vevč v Kušarjevo gostilno po svo-
jega sina Frančiška Kožuha, kar je fanta
tako razsrdilo, da je hotel svojo mater pre-
tepati. Fanta je pomiril uradnik vev-
ške papirnice Ivan Prelovšek, toda Kožuh

je pograbil stol in ga vrgel v Prelovška ter
ga ranil na nosu. Pozneje je rekel, da je stol
nameraval vreči v Prelovškovo mater. Ko-
žuh je nato odšel iz gostilne, toda razsajal
je pred Kušarjevo gostilno in ubil nekaj
šip. Uradnik vevška papirnice Matko Zu-
panc je skozi okno posvaril Kožuha, kar
je tega tako razkačilo, da je še hujše raz-
sajal in metal v Zupanca pesek grozeč mu:
»Bova že jutri poračunal!«

s Tatvina v Jaršah pri Ljubljani. Po-
sesnici Mariji Vidmar v Jarših št. 11 je
bilo ukradeni iz zaprte hiše: 1 suknjič,
1 hlače, 1 telovnik iz temnmodrega pisa-
nega sukna, 1 suknjič, 1 hlače iz črnaste-
ga sukna in 2 beli platneni vreči. Vidmar-
jeva je bila oškodovana za 1500 kron.

s Ukradeni seno. Posestniku Ivanu
Štrklju iz Poljan št. 13 pri št. Vidu nad
Ljubljano je bilo ob Ljubljani nasproti
Črni vasi ukradenega 700 kg posušenega
sena.

s Okradena šivilja. Šivilji Filomeni Se-
ver na Brezovici je bila ukradeni 150 K
vredna ženska srajca, 1 m bele kontenine
v vrednosti 40 kron, 30 kron vredne žen-
ske nogavice in trije žepni robci v vred-
nosti 30 kron. Tatice so orožniki izsledili.

s Preprečeni gozdni požar v Jelovici.
Na takozvani »Planici« v Jelovci so pri-
čela goreti nekega večera drva, priprav-
ljena za kuho oglja, lastnina Josipa Plan-
karja v Ljubljani. Ogenj je zapazil France
Eržen iz Kroke št. 40, kateri je takrat ku-
hal nekoliko višje oglje, nakar so ogenj po-
gasili in tako zabranili večjo nesrečo, ker
bi se bil lahko udaril vnel. Ogenj je po-
vzročil najbrže neki odpuščeni delavec, ki
je ob odpustu iz službe Plankarju grozil:
»Vam bo še žal, ker ste me odslovili!«

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Ces- opaz- vanja	Baro- meter v mm	Termo- meter v C	Psihrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padevina v mm
30.9. 23 h	738.3	15.9	0.6	oblačno	—
1.10. 7 h	737.3	15.2	0.7	megla	—
1.10. 14 h	734.8	18.0	0.7	jasno	—

Za dvakratno objavo v tednu se
računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, L. Ljublj. javno skladiš.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se
računa 8 kron.)

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred školijo.

KNJIGOVEZNICE
Knjigovoznica K. T. D., Kopitar-
jeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEJEM
»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE
»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stav-
benik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDICIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica
4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.
Pakiž Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEZN. IN SOLNEN.
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ZELEZ. IN POLJED.
STROJI
Erjavec & Turk pri »zlati lopati«
Valvazorjev trg št. 7.
Zalta & Zilič, Gosposvetska cesta
10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGA POHIŠTVA.
F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Kontoristinja, prvovrstna moč, izve-
ščaja, bane v vseh pisarniških
poslih, se išče za veletrgovino z žitom.
One, ki so v tej stroki že delovale, imajo
prednost. Plača po dogovoru. Ponudbe
pod »Žito 4033« se prosi na uprav-
ništvo »Slovenca«.

Perica za 1 ali 2 dni v tednu se išče.
— Plača po dogovoru. Hrana
dobra. Naslov se izve v upravnistvu
»Slovenca« pod št. 4034.

Šamot-opako novo, 7000 komadov za
krožno-peč itd. za po-
lovično ceno prodaja Ing. Lavrenčič,
stavbeno podjetje v Ljubljani, Eliza-
betna cesta št. 6. 4051

Kupi se motorno kolo z ali brez pri-
klonnega voza. Prednost oni-
s priklonnim vozom. — Ponudbe na
anonimno ekspedicijo AL. MATELIČ,
Ljubljana.

Posilni voz in konj z opremo ter gnoj-
nični voz na dva
kolesa, enovozni, se prodaja za ceno
17,200 K pri Francu Krašovec, Vrhnika.

Kočija napolnita v dobrem stanju se
prodaja. — Ogleda se v Tacnu
št. 9, pri Ljubljani.

**Manufakturna trgovina na drobno in
na debelo**
J. Kostevc, Sv. Petra c. 4
priporoča veliko zalogo sukna, blazni-
ne, barhentov, šifonov, razne kontenine,
cvilice, odeje ter preproge domače srb-
ske ročne industrije, po zmernih cenah.

Priporočam se
cenjenim damam v mestu in na deželi,
za delo v moji stroki spadajoče: —
Tudi vzorci boljšega blaga in baržuna
so na razpolago in se lahko ogledajo.
Minka Karo, damska šivilja, Sv. Petra
cesta št. 58.

Lepo posestvo v Dobropoljah na Go-
lenjskem naproday.
1, ure od kolodvora pri cerkvi in šoli,
hiša (skoraj nova) z dobro ideo go-
stilno in trgovino na glavni cesti ter
tudi mnogo njiv, travnikov in gozda.
— Natančna pojasnila se dobijo pri
upravnistvu »Slovenca« pod št. 4031.

Prodani hišo z vrtom, v kateri se
nahaja pekarska obrt;
blizu industrije in pri glavni cesti. —
Naslov: L. Gabun, Trbovje št. 201.

Žitno kavo in najfinejšo marmelado
nudi po najnižji ceni
d. d. Triglav v Smarci pri Kamniku.
Istotam se kupijo tozadevne surovine.

Avtomobili 3 osebnih (Puch in Raff)
in 1 tovorni (35 HP, tri-
tonska) popolno rabni, ceno na prodaj.
Vprašanja na M. H. DANIEL, CELOVEC.
KUMPEG. 26. 4028

Išče se **kurjač** h kotlu 60 m² kurilne
spreten ploščevine. Kje pove
upravnistvo »Slovenca« pod št. 4018

Mizarškega upravitelja (poslovodjo)
strogo prvo-
razredno, večjo in za takojšnji ali ma-
lo kasnejši nastop. Tvornica pukučva,
Sunja (Arvaško). 3993

Mehovano sobo išče bančna urad-
nica za takoj. —
Plača dobro. Ponudbe pod šifro »me-
sečna soba« na upravo tega lista.

Klavir se prodaja, dobro ohranjen,
tv. »Petkoff-Pügel« po nizki
ceni. Poizve se pri Kos, Emonska c. 10.

PRODA SE nova hiša s hlevom in
popolnoma rabni vrtom. Tam
se tudi prodaja novo pohištvo zaradi
odhoda dotičnega iz domovine. Cesta
v Mestni log št. 9.

Kovači pozor!

Več 1000 kg železa za vozove se prodaja
na izbiro, tudi na drobno po 1 do 3 K
kilo: Čopova ulica 10 na dvorišču
(dohod z Resljeve ceste).

Tapetniška delavnica Franc Jager
Ljubljana, Komenskega ul. 12 (Rok. dom)
sprejema vsa v to stroko spadajoča
dela, ter ima vedno v zalogi divane,
otomane, modroce, žimnice itd. Spre-
jema tudi popravila, ki se točno in
solidno izvrše po najnižjih cenah.

KLAVIRJI NA OBRONE
harmoniji, violine, strune in vse glas-
bene potrebščine. Velikanska zaloga.

Rifon Breznik,
bivši učitelj Glasbene Matice,
Kongresni trg št. 15, Ljubljana.

Vsako količino **jajc in krompirja**
kupi uradniška menza v Ljubljani
(Prešernova ulica). Istotam se prodaja
točilna miza z ameriškim aparatom
po ugodni ceni.

Vinski sodi 80 dobroohranjenih, po-
sameznih sodov, od 400 l — 750 l se
radi pomanjkanja prostora prodaja.
Cena za liter 2 kroni. — Josip Kranjc,
Novi Udmat 36, pošta Moste.

TRSTJE

za stropne izdeluje in prodaja na debelo
in drobno m² po K 480, pri večjih na-
ročilih znaten popust. Ant. Steiner,
Ljubljana, Jeranova ulica, 13. (Trnovo),

Išče se **krojač** kot namestnik mojstra
vešč nekaj uredovanja,
voljan pa se je privaditi temeljitije.
Uljuden in uglajen nastop. Dober po-
znavelec vsakršnega krojaškega dela
in predvsem popolnoma zanesljiv.
Naslov pod št. 4025 na upravo Slovenca.

Lepo posestvo krog 10 oralov, 1 uro
južno od Poljčan, blizu
velike ceste, z novim gospodarskim
poslopjem se takoj prodaja. Lep gozd,
mali vinograd, veliki sadonosnik. Iz-
vrstni travniki in njive. Naslov: Zupnik
Gornja Poljskava, pošta Pragersko.

Petrolejske kanle dve z zabojem pla-
čamo po 55 K, po-
samezne po 20 K vsaka železniška po-
staja Sever & Komp., Ljubljana. 3972

Gnoja, več vozov, ima za oddati. —
Gnoj, Ivan N. Adamič, vrvarna, Ljub-
ljana. 4033

M. U. Dr. Rudolf Zaletel
ordinira od 5. oktobra t. l. naprej vsak
dan v Višnji gori na Dolenjskem.

Kupim »Das große Kneippbuch«, Po-
nudbe na upravnistvo lista
pod »KNEIPP«. 4012

Dve provizorični učni moči rabi ljud-
ska šola v Zatični. 4019

Petrolejske vrče in zaboje

kupujemo (zaboj z dvema vrčema)
po 38 K, 39 K
posamezne vrče po 22 K, franko po-
staja odpošiljatelj. Brovat & Komp.,
Ljubljana (poleg realke).

Int. telefon št. 461.

Slovenska eskomptna banka

Brzotjavl: Eskomptna.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge. - Nakup in prodaja: Efektov, deviz, valut. - Eskompt menic, teriatev, faktur. - Akreditivi. - Borza.

Na tuzemskih posestvih »Bielberger Bergwerks-Union« na Koroškem se razpisuje služba

samoslojnega gozdarja.

Prošnje opremljene z dokazili (prepis) o sposobnosti, državljanstvu, o jezikovnem znanju naj se vložijo do dne 15. oktobra t. l. pri državnemu nadzorništvu in upravitelstvu v Mežici, železniška postaja Prevalje, Koroška.

Organist.

Pri rkt. župni cerkvi v Rumi (Srem) se mora do konca oktobra popolniti mesto orgljarca. Kdor se zanima za to mesto, naj se obrne na župni urad v Rumi, kjer prejme podrobna navodila. Obenem naj se navede, kako glasbeno šolo je dotičnik dovršil in kje je doslej služboval. Znanje hrv. in nem. jezika je potrebno. Cerkveni odbor.

Lokomobila 26 P. S.

In parni stroj 8 P. S. se proda. — Mat. Rozman, mehan. del., Štožice pri Ljubljani.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Marjin trg 2, Wolfova ulica 1.

Poštni čekovni račun št. 11.523. Telefon Štev. 54.

Podružnica v Murski Soboti.

Brzgojavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana.

Sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljubljski vlagatelji dobe poštne poležnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inonemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Stavbeno podjetje

Tavčar & Svetina

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 6

se priporoča. 1844

Strešno lepenko

hrastove in bukove parketne desice, lesje za štukaturo, prvovrstno blago dobavlja takoj v vsaki množini Josip Puh, Ljubljana, Gradaska ulica 22. — Telefon interurban 513.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikev

Franc Cerar v Stobu

pošta in železniška postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadavna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje trdnjaka Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

Ivan Gričar

Šelenburgova ul. 3

Zaloga izgotovljenih oblek za gospode in dečke. Sukno za moške obleke. Modri in črni ševiljot za damske kostime vedno v zalogi.

STISKALNICE

za grozdje in sadje lastnega izdelka si nabavite pri



KOMET d. d. z. o. o. z. LJUBLJANA Dunajska cesta 33. Telefon 142.

Na drobno! Na debelo!

Čaj

Jos. Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte telefon interurb 548.

Velika zaloga specerijskega in kolonijalnega blaga, likerjev, namiznih in dezertnih vin.

METALLUM

d. d. za promet železnih kovin in tehničnih proizvodov, ZAGREB, ulica 112 in 134, prevzema litanje

cerkvenih ZVONOV

iz bronca v vsaki velikosti in izdelavi, prelivanje potrtih kakor tudi popravila počenih zvonov brez prelivanja. Jamstvo deset let za glas in trajnost. Zahtevajte prospekte. Zahtevajte prospekte.

KOLONIJALNO

Najboljejša dobava na debelo

FRUCTUS

d. d. za promet zem. proizvodov, kolonijalnim in drugim blagom preje Izidor Scholler-a sin

(ustanovljeno 1883) Zagreb, Vlaška ul. 12. Telefon 106. Brzgojavi: Fructus.

SPECERIJSKO BLAGO

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel

specijalno trgovino z kolonijalnim blagom

gospoda V. Jarca v Mariboru, Gosposka ulica št. 28. Potrudil se bodem, da postrežem cenjene odjemalce z najboljšim in cenim blagom.

Priporočam se

P. Erzín.

Cosulich-Line Trst-Amerika

New York-Buenos-Ayres-Rio de Janeiro Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike z Slovenije edino le pri:

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Cigaretni papir
Cigaretno stročnice
Apretura za usnje
Olje za šivalne stroje
Kremo za čevlje
Ličilo

na debelo

nudi po najnižji ceni

A. Erker, Ljubljana, Resljeva c. 20.

Alojzij Vodnik

Ljubljana, Kolodvorska ulica.

500 nagrobnih spomenikov vedno v zalogi, dalje 15 vrst marmorja za pohištvene oprave, rodbinske grobnice, mavzoleji, umetniški portreti iz marmorja, razna cerkvena dela, mlinski kamni i. t. d.

Jadranska montanska družba d. z. o. z., Ljubljana

Telefon 9. Zvonarska ulica 5 (S). Brzgojavi »Montana«.

Prodajamo Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko.

Dober zaslužek!

Več kolporterjev za razprodajo »Slovenca« in »Večernega lista« po Ljubljani za dobra mesta se sprejme. Vpraša se pri kolporterskem oddelku, Poljanski nasip št. 2, levo.

Medica & Komp.

manufakturna trgovina na debelo

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.

Vino.

Prve dni meseca oktobra prejmemo veliko množino banaškega vina iz Vršca, na kar naše cenjene odjemalce vljudno opozarjamo.

Gospodarska zveza, vinska klet v Spodnji Šiški.

Naročajte in razširjajte »SLOVENCA«!

ŠIVALNI STROJI

dospeli za rodbinsko in obrtno rabo v vseh opremlah, blago predvojno. Istotam se dobe igle, olje ter posamezni deli, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje

JOSIP PETELINC, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

JOS. STOPAR

manufakturna trgovina Ljubljana, Dunajska cesta št. 5 se priporoča.

Bratři Utitzove, Praha

največja tovarna usnje v Čehoslov. republici, specialitete: ševro, ševret, box, usnje za mobilije, antik, itd.

Generalno zastopstvo za SHS kraljevino

H. SELJAK, Ljubljana.

Električna razsvetljava!

Popolne napeljave v mestih in pokrajinah.

Kompletne naprave gradi in vsakovrstne instalacije izdeluje po najmodernejših principih in po najkulantnejših pogojih

tyrdka „SVETLA“

Centrala: LJUBLJANA, Mestni trg 25. Podružnica: ZAGREB, Frankopanska ulica 2.

Ponudbe in pojasnila na željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Poljedelski stroji



Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon, vrtilne, čistilnice, slamoreznice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzojarilnice, bakrene (kufrene) kotle za žganjekuho in druge stroje

ima vedno v veliki izbiri lastnica po umrlem soprogu

Francu Hitti, Ljubljana, Sv. Martina cesta 2.

Edina zaloga poljedel. strojev :: tvornice Umrath & Komp. ::

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah ter ekspozitura v Pljuju.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog

95.000.000 kron.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne kredite.

Čevlji

tovarne

Perle

Eršič

prodajajo se po znatno znižanih cenah.
Zaloga Ljubljana-Breg
 na debelo in drobno. Izdelki z jamčeno iz samega najboljšega usnja.

M. Kuštrin, Ljubljana — Maribor
 Dunajska cesta 20 — Podr. Jurčičeva ul. 9
 priporoča pnevmatiko, avto-kolesa ter vsake vrste gumijevih predmetov, izolirane žice za električno napeljavo, golo, bakreno žico, elektrotehnični material po najnižjih cenah.
 Telefon št. 470.

Karbolinej, katran, strešno lepenko, lesni cement, Watproof (a la Ceresit), štukaturo, apno, opeko, portland cement in vse druge gradbene potrebščine po možnosti najhitreje dobavlja »Ljubljanska komercialna družba«, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18. — Telefon 408.

Želatino

načinjeno francosko za čiščenje vina
 dobavlja drogerija A. Kanc, Ljubljana,
 Zidovska ulica št. 1.

Proti griži

zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino

Kuč

se dobi edino v gostilni pri »Dalmatincu«
 Sodna ulica št. 4

Pisarna moderno urejene
 tovarne V. MARSANO :: „TIMEX“ TEHNIČNO podjetje za
 :: UVOZ in IZVOZ ::
 Zastopn. prvovrstnih tovarn. — Ekspozitura: Dunaj IV., Viktorgasse 4.
 Središče: Zagreb, Mikuličeva ulica št. 6.

STROJI proti takojšnji dostavi:
 1. Zage polnojarmen in krožne žage, oblični stroji za rezanje nastavkov (Dickenhobel), oblični stroji za rezanje (Abricht-Füge) in oblični stroji za votlo izrezovanje (Kehlholer), valji za okrožne žage, brusilni stroji.
 2. Stružni stroji, stroji za okroglo struženje (Fräses), skobelniki za kovine (Shaping), stroji za vrtnje in brzovrtanje, škarje, ognjišča za kovače, stroji za obdelovanje pločevin, snovi, pile, stroji za rezanje vijakov.
 3. Posamezne pile v vseh velikostih, različno orodje prvovrstnih tovarn.

Popolne TOVARNISKE naprave:
 Tovarne za spirit in rafinerije, presanje olja, škrob in drože, konzerve, testenine in pohištvo.

MOTORJI in LOKOMOBILI:
 Elektromotorji, agregatorji, stroji, motorji na olje in bencin, lokomobili na paro in bencin, parni stroji, lokomotive za drž. in manjše železnice, vozovi za prevažanje blaga, vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.

GRADBENI materiali:
 Nosači, tračnice, ogibalnice, strešna lepenka itd.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Modistovke pozor!

Modistovke pozor!

Usakovrstni

zimski klobuki

najnovejše oblike se dobe pri

Franc Cerarju,

tovarnar, Stob pri Domžalah.

PFAFF

šivalne stroje,

PUCH

vozna kolesa,

plašče in cevi

priporoča

Ign. Vok

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Domača turška.

Solidne cene.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Najnovejši kroji. Točna postrežba.

Velika izbira izgotovljene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloga vsakovrstnega blaga za moške obleke, površnike in suknje, dalje vata za krojače v kosih in na metre.

Gospodarska banka v Ljubljani.

Vabilo na subskripcijo delnic druge emisije.

Izredni občni zbor Gospodarske banke v Ljubljani, ki se je vršil dne 9. julija 1920 je sklenil v smislu § 7 pravil na predlog upravnega sveta zvišbo delniške glavnice

od štirih milijonov na osem milijonov kron

z izdajo nadaljnjih

10.000 (desettisoč) delnic po kron 400.—

nominalne vrednosti. Obenem je občni zbor pooblastil upravni svet, da določi pogoje oddaje ter kurz novih delnic, katere se morajo vsekako polno v gotovini vplačati.

Na podlagi tega pooblastila je sklenil upravni svet razpisati subskripcijo te druge emisije pod sledečimi pogoji:

1. Druga emisija obsega 10.000 (desettisoč) delnic s kron 400.— nominalne vrednosti.

2. Dosedajni delničarji imajo pravo prevzeti (optirati) na dve delnici prve emisije eno delnico druge emisije.

3. Kurz za optirane delnice znaša kron 450.—, za neoptirane kron 520.—. Poleg tega se mora plačati za vsako delnico znesek kron 30.— kot prispevek k emisijskim stroškom.

4. Subskripcija se vrši pri blagajni Gospodarske banke v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, I. nadstropje.

5. Subskripcija se začne 27. septembra 1920 in traja do vstevši 16. oktobra 1920.

6. Subskribent mora izkupilo za podpisane delnice in emisijske stroške takoj pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bi prihajala v obzir.

7. Dosedajni delničarji, ki hočejo pri subskripciji uveljaviti opcijsko pravico za delnice druge emisije, morajo pri prijavi predložiti potrdilo o dodelitvi delnic prve emisije.

8. Dodelitev delnic po končani subskripciji si pridržuje popolnoma upravni svet Gospodarske banke.

V Ljubljani, dne 14. septembra 1920.

V smislu § 16 pravil daje na občnem zboru vsakih pet delnic en glas.

9. Nove delnice so deležne dividende od 1. januarja 1921 ter so opremljene s kuponom za leto 1921.

10. Vsakemu subskribentu bo izdala Gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku.

11. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil o subskribiranih delnicah začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Subskribentom, katerim se sploh niso mogle dodeliti delnice ali pa ne v znesku svote vplačane ob subskripciji, se vrne 1. novembra 1920 tozadevni znesek oziroma prebitok.

12. Znesek, vplačan za dodeljene delnice, bo Gospodarska banka obrestovala od 1. novembra do 31. decembra 1920 po 3%.

13. Delnice se izroče pozneje proti vrnitvi zaasnih potrdil o dodeljenih delnicah.

14. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripada v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

Upravni svet Gospodarske banke v Ljubljani.